



Stavanger  
kommune

# Sluttrapport Handlingsplan klima og miljø 2018 – 2022

Foreløpig versjon pr 15.03.22



## Innhold

Innledning.....	3
1. Transport .....	4
2. Energi og materialbruk i bygg og anlegg .....	19
3 Forbruk, gjenbruk, gjenvinning og avfallsbehandling .....	29
6 Luftkvalitet.....	33
10 Miljøgifter i produkter .....	34
11 Forurenset grunn i sjøen og på land .....	34
12 Plast på avveie .....	36
13 Radon.....	38
15 Medvirkning og involvering av innbyggerne .....	39
16 Kommunen som miljø- og klimapådriver .....	40

# Innledning

Klima- og miljøplanen for Stavanger 2018-2030 beskriver utfordringer, mål og virkemidler innen en rekke tema. Handlingsplanen for perioden 2018-2022 er en detaljering av konkrete aksjonspunkt som skal bidra til at målene i klima- og miljøplanen blir nådd.

Utviklingen på klima- og miljøområdet blir beskrevet i årlige statusrapporter som gir en samlet oversikt med utgangspunkt i fastlagte indikatorer innenfor hvert tema. Oppfølging av indikatorer er sentralt i det strategiske arbeidet mot måloppnåelse innenfor de ulike sektorene. Stavanger kommune utarbeider også klimabudsjett som en integrert del av kommunens handlings- og økonomiplan.

Denne sluttrapporten inneholder en status på hvert enkelt tiltak i handlingsplan 2018 – 2022 samt en vurdering av om tiltaket videreføres til revidert plan 2022 - 2026. For oppdatert status på måloppnåelse og indikatorer vises det til årsrapportene.

## 1. Transport

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
MT1	70% av persontransporten skal tas med sykkel, gange og kollektivtransport i 2030.	<p>I 2020 ble det opprettet en tverrfaglig administrativ gruppe, inkludert representant fra Kolumbus som koordinerer den regionale Mobilitetspakken for å sikre god koordinering og oppfølging av vedtatte mobilitetstiltak både i kommunen og i Mobilitetspakken. Kolumbus koordinerer tiltakene i Mobilitetspakken som finansieres med belønningsmidler fra staten (50 millioner kroner årlig). Det gis en årlig status for mobilitet til Utvalg for miljø og utbygging</p> <p>Transport- og mobilitetsstrategien i ny arealdel for kommuneplan har mål om å gjøre hverdagsreisen mer miljøvennlig (visjon). Målet er at transportsystemet skal være kortreist, trygt, effektivt, fleksibelt, komfortabelt og framtidsrettet.</p> <p>2013/14: 43% 2018: 44% 2019: 45%</p>	
MT1.1.1	Stavanger kommune skal sikre god fremkommelighet for kollektivtrafikk i byen	Sentrumsplanen legger til rette for at kollektivtrafikken skal sikres forutsigbar fremkommelighet i hele sentrumsplanområdet.	
MT1.1.2	Sykkelandelen økes med 1 % hvert år, og utgjør 25 % i 2030	<p>2013/14: 8% 2018: 9% 2019: 9% (kilde: RVU)</p>	
MT1.1.3	Det skal bli mer attraktivt å gå	<p>Stavanger kommune spiller en viktig rolle med å legge til rette for et finmasket, attraktivt og godt gangnettverk. Planløsningene i Sentrumsplanen 2019 - 2034 skal gjøre det mer attraktivt å gå i og til sentrum.</p> <p>Beintøft (gå til skole-konkurranse for barneskoler), samt «hjertesoner» (bilfrie områder rundt skoler) vil kunne bidra til økt gange. Tiltaket «Barnetråkk» i samarbeid med skoler i flere bydeler bidrar til å få oversikt over snarveier som brukes av barn og unge, noe som er verdifullt for kommunens planarbeid.</p> <p>Kommunens 52 hverdagsturer er også et populært tilbud. Smartbyen utvikler sammen med andre byer i Nordic Smart City Network et prosjekt for folkehelse gjennom økt aktivitet og datafangst fra innbyggernes eksisterende</p>	

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		<p>treningsarmbånd.</p> <p>I reisevaneundersøkelsen for 2019 var gangandelen i Stavanger 24 % (Statens vegvesen, 2020), en økning på 1% fra 2018. Stavanger har i Gåstrategi utviklet som en del av Strategi for bærekraftig transport og mobilitet satt målsetning for økning i gangandel til minimum 30% i 2040 (i 'Gåstrategi for Nord-Jæren' (Bymiljøpakken, 2017) er det satt en målsetning på 30% i 2030).</p>	
MT1. 1.4	Flere områder i sentrum er bilfrie og forbeholdt myke trafikanter	<p>Sentrumsplanen ble vedtatt av bystyret 11. mars 2019  <a href="https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kommunedelplan-for-sentrum/">https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kommunedelplan-for-sentrum/</a> . Planen legger til rette for at biltrafikken på sikt skal bort fra viktige sentrumsgater. Det er utarbeidet og vedtatt en etappevis gjennomføring av tiltakene Dette følges opp med årlige saker for justeringer i tiltaksplanen</p>	
MT1. 1.5	Gjennomsnittlig reiselengde er redusert		
T1	Legge til rette for fortetting med god kvalitet langs bussveien og hovedkollektivnettet	<p>Byutviklingsstrategien har lenge dreid rundt fortetting i sentrum og knutepunktene langs bussveien og Jærbanen. Bussveien og Jærbanen ligger som ryggraden i et stort mobilitetssystem i Rogaland. I årene fremover må denne strategien styrkes betraktelig og regionen må prioritere og investere i et høy kvalitets kollektivsystem som styrker en attraktiv by- og tettstedsutvikling. Regionen må i enda større grad ha en kollektivorientert byutvikling, som bygger opp rundt sentrum og de viktigste stasjonene rundt Bussveien og Jærbanen (ref Strategi for bærekraftig transport og mobilitet).</p>	Bidra til attraktiv by- og stedsutvikling i Bussveiprojektet og hoved-kollektivnettet
T2	Arbeide for å redusere billettprisen på bussen gjennom dialog med stat og fylkeskommune	<p>Det er politikerne i fylkestinget som bestemmer takstene på passasjerbusser og hurtigbåter i hele Rogaland. Den nye byvekstavtalen innebærer et statlig bidrag på 50 mill. kroner årlig i tilskudd til reduserte kollektivtakster i perioden 2020 – 2029. Disse 50 millionene er ikke belønningsmidlene som Mobilitetspakken får årlig, men som regionen får i tillegg til disse midlene. Bruk av disse midlene skal Kolumbus orienter om i Styringsgruppen for Bymiljøpakken g i begynnelsen av mars 2022. Prisendringen fra 1. november 2020 inkluderer både de planlagte takstendringene finansiert med penger fra Byvekstavtalen og den årlige justeringen for generell prisvekst som var planlagt iverksatt i januar 2021.  (<a href="https://www.rogfk.no/aktuelt/nye-billettpriser-pa-buss-og-bat-fra-1-november.103573.aspx">https://www.rogfk.no/aktuelt/nye-billettpriser-pa-buss-og-bat-fra-1-november.103573.aspx</a>)</p>	Tiltaket tas ut. Stavanger kommune har svært lite handlingsrom for å påvirke billettprisen.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
T3	Bidra til å legge til rette for selvkjørende busser	Det ble gjort forsøk med autonom buss ved Badedammen i 2021. Lavt antall passasjer, mye grunnet covid-19. Planer om å forlenge ruten til Fiskepiren. Når det gjelder autonom buss fra Stavanger stasjon til Bjergsted har Stavanger gitt koordineringsansvar videre til Kolumbus. Forventet oppsatt av denne ruten er 01. april 2022.	Bidra til å legge til rette for selvkjørende busser og vannbusser
T4	Etablere steder for felles transportløsninger i bydelene (Mobilitetspunkt)	Inkludert som en del av mobilitetspakkens handlingsprogram. Stavangers første mobilitetspunkt ble lansert på Hillevåg torg i september 2020, finansiert med statlige Klimasatsmidler. I løpet av 2021 vil det lanseres fire nye mobilitetspunkter på Varden, i Kvitsøygate, på Tjensvolltorget og i Olav Kyrres gate. Stavanger deltar i den regionale arbeidsgruppen i regi av Kolumbus for å bistå med verdifull kunnskap og sikre synergieffekter mellom vårt og Kolumbus sitt arbeid rundt mobilitetspunktarbeidet.	ligger under "Tiltak for fleksibel mobilitet / shared mobility" nå --> "Etablere Mobilitetspunkt ved knutepunkt, ved bydels- og lokalsentre og i boligområder"
T5	Satse videre på å ruste opp hovednett for sykkel og ha høy standard på drift og vedlikehold.	Kommunen har vektlagt både i kommunes prioriteringer og i Bymiljøpakken å bedre gang- og sykkelinfrastruktur. For sykkel har det spesielt vært viktig å oppgradere gater og forbindelser som inngår i hovednett for sykkel. Strategi for bærekraftig transport og mobilitet anbefaler å videreføre dagens hoved innsatsområder knyttet til fysisk tilrettelegging, drift og vedlikehold, og informasjon og kampanjer.	"Planlegge, prosjektere og bygge god sykkel-infrastruktur på hovedsykkelnettet og viktige lokalnettforbindelser" og "Ha høy standard på drift av sykkelstamveien, hovedsykkelnettet og prioriterte lokalnettforbindelser hele året, og utføre mindre utbedringer av farlige strekninger og punkt langs sykkelnettet"
T6	Satse videre på å etablere, drifte og vedlikeholde sikker og god sykkelparkering i hele byen, særlig for elsykkel- og lastesykkel	Å sikre gode parkeringsmuligheter for syklister er en viktig del av arbeidet med å få flere til å velge sykkel som transportmiddel i Stavanger. Det finnes parkeringshus med plasser for sykkel ved Domkirkeplassen og konserthuset. Cyc-Lok sykkelbokser finnes under Domkirkeplassen, på Stavanger stasjon/Byterminalen, ved Hinna park og Tvedt-senteret. Kommunen har siden 2016 etablert sykkelstativer med en samlet kapasitet på nærmere 1000 sykler over hele Stavanger. De står ved skoler, kommunale barnehager, badeplasser, knutepunkt og andre steder hvor folk samles. Det er etablert en egen sykkelparkeringsveileder som beskriver prinsipper og veiledning for planlegging av god sykkelparkering i kommunen.	Differensiere sykkelparkering, skille mellom bolig-, gjeste- og næringsparkering

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		Det er etablert en støtteordning for tilskudd til sykkelparkering i borettslag og sameier. I 2021 er det totalt 500.000 kroner som skal fordeles.	
T7	Styrke bysykkelordningen ved å øke antall oppstillingsplasser og antall bysykler, og påse at gjennomsnittlig gåavstand til oppstillingsplassene reduseres årlig	Inkludert som en del av mobilitetspakken handlingsprogram. Arbeidet med tilretteleggingen for flere bysykler er blitt intensivert og bruken av bysyklene er stigende (128 021 turer i Stavanger i 2020). Det er satt ut 52 nye ladestasjoner i Stavanger og hver stasjon har mellom 4 -12 ladepunkter. Stavanger kommune har dedikert personell til å arbeide med etablering av flere ladestasjoner og i samarbeid med Kolumbus. Samtidig har Stavanger kommune satt av midler til bygging av den fysiske ladestrukturen og bruker kommunal kompetanse på tvers av avdelinger for å få ladestasjonene på plass. Det er 320 sykler i omløp i Stavanger pr. juni 2021. Planen er å etablere 90 ladestasjoner til sammen og øke antall bysykler tilsvarende. I henhold til Handlingsprogram for mobilitetspakken skal Bysykkelen løse ut opsjonene på totalt 1750 bysykler i regionen frem til 2024. Frem til nå er det tatt ut 750 bysykler i regionen.	Videreføres
T8	Satse videre på informasjon og kampanjer for å få flere til å sykle og fremme en trygg sykkelkultur	Både Stavanger på sykkel og HjemJobbHjem gjennomfører diverse andre kampanjer gjennom hele året som Sykle til jobben-aksjonen, støtteordning for sykkelparkering i borettslag, utdeling av sykkellykt og ringeklokker, sykkelverksteder, gratis piggdekk for sykkel på UIS, kampanjer på sosiale medier, mm.	Videreføres men ligger under "Tiltak for mobilitetspåvirkning"
T9	Vurdere å innføre en støtteordning til anskaffelse av el-/transportsykkel	Stavanger kommune innførte i 2020 støtteordning for kjøp av el-lastesykkel for både bedrifter, ideelle organisasjoner, sykehjem og barnehager, og fra 2021 er ordningen utvidet til også å gjelde for småbarnsfamilier, og det er stor interesse for denne ordningen. Stavanger kommune låner også ut el-lastesykler til 10 kroner dagen. Maksimal låneperiode er 30 dager. El-lastesyklene er beregnet til transport av barn, men kan også brukes til varetransport. Per i dag er det utplassert sykler ved Bekkefaret bydelshus, Kvernevik bydelshus og hos Frilager på Friheim. El-lastesyklene kan bestilles på <a href="http://www.frilager.no">www.frilager.no</a>	Vurdere å videreføre støtteordning til anskaffelse av el-lastesykkel for barnefamilier, barnehager, sykehjem, helsetjenester og ideelle organisasjoner.
T10 a	Tilrettelegge for at tjenesteområdene kan løse transportbehovet med sykkel, f.eks. hjemmebaserte tjenester, drifts- og vedlikeholdsoppgaver m.v., dog slik at dette	En del av kommunens transportpolicy. Vi har også fått Klimasatsmidler til bedre bil- og sykkeldeling og når alle er tilbake på kontorene sine vil dette prosjektet gjennomføres. Det vil blant annet kjøpes fem elsykler som de ansatte rundt rådhuset kan dele på i jobbsammenheng.	Videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
	ikke går ut over leveringsdyktigheten mht. andelen produktiv arbeidstid for de ansatte.		
T10 b	Dersom praktisk mulig skal møter og eventuelt kurs, seminarer m.v. gjennomføres som videokurs eller telefonkonferanser.	Covid-19 pandemien i 2020/2021 har bidratt til at kompetanse og utstyr til å gjennomføre digitale kurs og møter er etablert. Dette vil videreføres ettersom situasjonen normaliseres.	legges til "Tiltak for å få kortere reiseavstand til gjøremål i hverdagen"
T11	Kartlegge hvor behovet er størst for utbygging av garderobe-dusjmuligheter ved kommunens virksomheter (skole, barnehage og lignende), for på denne måten å tilrettelegge for økt bruk av sykkel som fremkomstmiddel blant kommunens ansatte	Eiendom sitt ansvar. Det er blant annet bygget et fltt sykkelanlegg med garderober og dusj i Olav Kyrres gate 23 som er godt i bruk.	Videreføres
T12	Tilrettelegge for sikker sykkelparkering for ansatte og brukere av kommunale bygg	Eiendom sitt ansvar. Det er blant annet kommet et flott anlegg i kjelleretasjen til Olav Kyrres gate 23.	videreføres
T13	Gjennomføre snarveiprojektet i alle bydeler for å kartlegge, ruste opp og etablere nye snarveier til viktig målpunkt i hverdagen, f.eks. barnehage, skole, butikker, bussholdeplasser og andre viktige steder i lokalmiljøet.	Gjeldende kommuneplan gir føringer for utarbeiding av barne- og ungdomstråkk, snarveiprojekt og trafiksikkerhetsplaner. Dette er gjennomført i flere kommunedeler og gir nyttig lokalkunnskap om tilbudet for gående. Strategien anbefaler videreføring av barne- og ungdomstråkk og snarveiprojekt som metode for å få utvidet kunnskap om gange. (ref. Strategi for bærekraftig transport og mobilitet).	Egen kategori om gåing nå (Ny gåstrategi i kommuneplanen)
T14	Ivareta godt vedlikehold av de identifiserte snarveiene		Egen kategori om gåing nå (Ny gåstrategi i kommuneplanen)
T15	Initiere og støtte opp om gå-kampanjer som Beintøft (Gå til skolen-konkurranse)	Konkurransen Beintøft arrangeres av Miljøagentene hvert år. Konkurransen arrangeres i september, og målet er å inspirere elever til å gå, sykle eller ta kollektivt til skolen. I 2021 var 4205 elever i 190 klasser på 13 barneskoler påmeldt. Stavanger kommune var nest best på landsbasis og Kampen skole ble landets beste skole. Stavanger kommune støtter kampanjen og tillegg til nasjonale klassepremier fra Miljøagentene har Stavanger kommune lokale premier med kåring av den beste skolen og de beste klassene på hvert trinn.	videreføres
T16	Regulere og etablere bilfrie områder	Sentrumsplanen ble vedtatt av bystyret 11. mars 2019 <a href="https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kommunedelplan-for-sentrum/">https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kommunedelplan-for-sentrum/</a> . Planen legger til rette for at biltrafikken på sikt skal bort fra Kongsgata, Klubbgata, Hospitalgata og Olav Vs gate. I Pedersgata skal	Videreføres



ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		<p>enveiskjøring prøves ut for å gi bedre plass til syklister og fotgjengere. Veien over Nytorget fra Pedersgata til Bergelandsgata stenges, men det skal fortsatt være biladkomst til St. Petri. Kollektivtrafikk og syklende prioriteres høyere. Det er utarbeidet og vedtatt en etappevis gjennomføring av tiltakene. Dette følges opp med årlige saker for justeringer i tiltaksplanen</p> <p>Administrasjonen ved Klima og miljø i samarbeid med Overordnet plan (BSP) har startet arbeid med utredning av lav- og nullutslippssoner i Stavanger kommune med hjelp av konsulent (Klimasats-prosjekt). Ferdig rapport skal leveres i mai/juni 2022.</p>	
T17	Legge til rette for bildelingsordninger som Nabobil, Bilkollektivet, elbil-deleordninger mv., f.eks. gjennom prioritert parkering	<p>Inkludert som en del av mobilitetspakkens handlingsprogram.</p> <p>Pr juni 2021 er det 37 gratis parkeringsplasser reservert for bildelingsbiler og disse inngår i Kolumbus sin elbildelingsordning. Pr februar 2022 er 11 plasser på gateplan og 16 plasser i p-hus tildelt denne ordningen. Alle plassene har lademulighet. 10 plasser på gateplan gjenstår.</p> <p>Pilotprosjekt 'Bedre bildeling i Stavanger kommune' pågår.</p>	Videreføres, omformuleres noe
T18	Stavanger kommune skal støtte opp om, og selv være en HjemJobbHjem-bedrift.	Inkludert som en del av mobilitetspakkens handlingsprogram. HJH-ordningen omfatter i dag 624 bedrifter og 61.000 ansatte på Nord-Jæren. Nord Jæren har totalt ca. 132 000 ansatte. Noe som betyr at 46 % av alle ansatte på Nord Jæren kan bruke HJH-fordelene. Bedriftene følges opp jevnlig.	legges til "Mobilitetspåvirkning"
T19	Gjennomføre holdningsskapende tiltak og gi informasjon om miljøvennlig transport til innbyggerne gjennom jevnlig kampanjer som Miljøsøndag og Europeisk mobilitetsuke.	Arrangeres i utgangspunktet årlig, men Miljøsøndag 2020 og 2021 ble avlyst på grunn av koronapandemien.	legges til "Mobilitetspåvirkning"
T20	Bidra til utviklingen av åpne bildelingsordninger for el- og ladbare hybridbiler gjennom å delta som kunde eller bidragsyter på andre måter. Herunder vurdere at el-biler blir en del av HjemJobbHjem-konseptet.	Kan sees sammen med pkt 17. I tillegg er kommunen medlem i bilkollektivet og har per i dag rundt 500 brukere i Stavanger.	Videreføres
T21	Etablere Mobilitetspunkt ved Stavanger stasjon og ved Fiskepirterminalen	Inkludert som en del av mobilitetspakkens handlingsprogram. Stavangers første mobilitetspunkt ble lansert på Hillevåg torg i september 2020, finansiert med statlige Klimasatsmidler. I løpet av 2021 vil det lanseres fire nye mobilitetspunkter på Varden, i Kvitsøygate, på Tjensvolltorget og i Olav Kyrres gate.	"Etablere Mobilitetspunkt ved knutepunkt, ved bydels- og lokalsentre og i boligområder"

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		Stavanger deltar i den regionale arbeidsgruppen i regi av Kolumbus for å bistå med verdifull kunnskap og sikre synergieffekter mellom vårt og Kolumbus sitt arbeid rundt mobilitetspunktarbeidet.	
T22	Tilrettelegge for at 80-90 % av nye boliger bygges som foretting, enten i eksisterende utbygde områder eller i områder som blir omformet fra andre formål til boligformål.	Arealstrategien: Vi skal bygge byen innenfra og ut, rundt bussveitraseen. I kommunedelene som ligger utenfor byområdet skal foretting i kommunedelssentrene prioriteres.	videreføres
T23	Prioritere barn i eget nærområde ved tildeling av barnehageplasser, gjennom bruk av barnehagekretser (tilsvarende som skolekretser). Det skal så langt som mulig sikres at barnehage ikke ligger på andre siden av en bomring i forhold til hjemmet.	I barnehagebruksplanen er det en uttalt målsetting at foreldre i størst mulig grad skal få tilbud om barnehageplass i eget nærmiljø eller egen kommunedel. Denne målsettingen ligger til grunn for hvordan vi kontinuerlig jobber med å få en barnehagestruktur hvor det er en rimelig balanse mellom kapasitet og behov per kommunedel. Kommunen har sine opptaksregler, og de til sammen 50 private barnehager har hver sine opptaksregler. Ved tildeling av plass skal det ifølge barnehagekonvensjonen skal foreldrenes ønsker tillegges stor vekt. Disse forholdene gjør at det å definere barnehagekretser vil være krevende. Det er heller ikke praktisk mulig å sikre at barnehager ikke ligger på andre siden av en bomring i forhold til hjemmet.	Videreføres men omformuleres
T24	Sikre attraktive fritidstilbud for barn og unge i egen bydel	Kulturskolen økte i 2021 antallet elevplasser i dans på Finnøy. Det ble også startet undervisning i bildekunst på Hundvåg og prøvd ut et tilbud om gratis kulturkarusell på Rennesøy og Mosterøy. Tilbudet om barnekor og sangundervisning på Rennesøy måtte avvikles grunnet lav deltakelse. Fiks ferigge ferie har, til tross for pandemi, aldri hatt flere deltakere. 1736 barn og unge deltok sommeren 2021. For første gang ble tilbudet gitt også i kommunedelene Finnøy og Rennesøy. Deltakelsen i Fiks ferigge ferie har økt hvert år de siste fire årene, i takt med at prisen er blitt satt ned. Tilbudet er veldig ettertraktet og blir fort solgt ut. Fra 2020 til 2021 ble tilbudet utvidet med rundt 20 prosent flere plasser, og deltakelsen økte med 30 prosent. 20 prosent av plassene er reservert som friplasser gjennom satsingen Fritid for alle. Sommeren 2021 utvidet kulturskolen sitt sommerkurstilbud med 104 nye plasser: 44 innenfor dans, 32 innenfor teater og 28 innen billedkunst. Kulturskolen arrangerte også kurs gjennom Barnas Sommer. For andre år på rad arrangerte Stavanger kommune Barnas sommer. Formålet med Barnas sommer har vært å gi barn og unge tilbud om gratis sommerferieaktiviteter i en tid preget av nedstengte og avlyste fritids- og kulturtilbud. Tilbudene kom i tillegg til allerede eksisterende sommertilbud i Fiks ferigge ferie og kulturskolen. Barnas sommer	videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		resulterte i et stort mangfold av gratis sommerferietilbud for barn og unge i Stavanger i samarbeid med et stort antall frivillige organisasjoner og andre aktører. Tilbud ble gitt i alle kommunedelene, og flere aktiviteter ble tilrettelagt for barn med særskilte behov. 20 prosent av plassene ble holdt av til barn fra lavinntektsfamilier, og Fritid for alle bidro til å sikre deltakelse fra denne gruppen.	
T25	Samlokalisere gjøremål i hverdagen	Arealstrategien: Utvikle byen og kommunen slik at kortreist hverdagsliv blir mulig for de fleste som bor i by eller tettsted. Hensynet til de myke trafikantene skal komme først i drift og planlegging, og være strukturerende for arealutviklingen.	Videreføres
T26	Legge til rette for bruk av smarte løsninger for f.eks. redusert leting etter parkeringsplass for å redusere bilreisenes lengde	Det er etablert digitale skilt ved innfartsårene til Stavanger som viser antall ledige plasser i de ulike p-husene i sentrum.	utgår
MT1. 2	Næringstransport og bylogistikk er effektivisert	Stavanger kommune deltar i AI4cities hvor prosjektet Urban radar handler om effektiv bylogistikk og vurderes å testes i Stavanger.	egen kategori om bylogistikk med tre tiltak, blant annet "Videreutvikle samarbeid om bylogistikk og varedistribusjon"
T27	Etablere distribusjonspunkt for varelevering i sentrum, evt. i forbindelse med utvalgte mobilitetspunkter	Omlastingspunkt 'Stavanger City Hub' ble etablert i 2020. 3 el-lastesykler er på plass (DHL og DB Schenker) – og det jobbes for å få med flere. Det etableres også ladepunkt og tilrettelegges for elektriske varebiler og lastebiler.	egen kategori om bylogistikk --> "Videreutvikle Stavanger city hub (omlasting fra lastebil til elsykkel og mindre el-varebiler)"
MT1. 3	De negative virkningene fra lange reiser til og fra Stavanger reduseres	Det har vært lite turisme i 2020 og 21 på grunn av pandemien, se politisk sak og rapport fra Region Stavanger <a href="https://opengov.360online.com/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/1711921?agendatemId=231885">https://opengov.360online.com/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/1711921?agendatemId=231885</a>	
T28	Samarbeide med reiselivsorganisasjoner og -aktører om å utrede tiltak for mer bærekraftig cruise- og flytrafikk til og fra regionen som er forenlige med nasjonale og internasjonale klimakutt-forpliktelser	Miljøvernssjefen og Næringsssjefen deltar i en gruppe for mer bærekraftig cruisetrafikk og følger opp kommunale målsetninger her.	Videreføres men omformuleres
T29	I samarbeid med andre havnekommuner ta initiativ overfor statlige myndigheter for å få på plass nasjonalt regelverk om klimagassutslipp, luftforurensning og annen	Miljøvernssjefen og Næringsssjefen deltar i en gruppe for mer bærekraftig cruisetrafikk og følger opp kommunale målsetninger her.	Videreføres men omformuleres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
	miljøpåvirkning fra cruiseturisme for å gjøre denne mer bærekraftig		
T30	Oppfordre destinasjonsselskapet Region Stavanger til å rette hoveddelen av markedsføring av Stavanger inn mot nærmarkedet (Norge, Norden og Nord-Europa)	Ifølge den nye reisesjefen i region har sagt at det har vært slik fokus i 2020 og 21 (på grunn av pandemien), se politisk sak og rapport fra Region Stavanger <a href="https://opengov.360online.com/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/1711921?agendatemid=231885">https://opengov.360online.com/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/1711921?agendatemid=231885</a> Nytt tiltak se pkt 41	slås sammen med "Jobbe for å utvikle Stavanger-regionen som bærekraftig reisemål"
T31	Anmode Region Stavanger om å arbeide for godkjenning av Stavanger som «bærekraftig reisemål»	Nytt tiltak foreslås: "Jobbe for å utvikle Stavanger-regionen som bærekraftig reisemål"	slås sammen med "Jobbe for å utvikle Stavanger-regionen som bærekraftig reisemål"
T32	Ta initiativ overfor destinasjonsselskapet Region Stavanger til et system for lokal premiering av turister som reiser klimavennlig til og fra Stavanger-regionen	Nytt tiltak foreslås: "Jobbe for å utvikle Stavanger-regionen som bærekraftig reisemål"	slås sammen med "Jobbe for å utvikle Stavanger-regionen som bærekraftig reisemål"
MT2.1	Klimagassutslipp fra lette kjøretøy er redusert med 80 % innen 2030 og med 100 % innen 2040	Klimagassutslipp fra personbiler er redusert med 23% (2019) ift 2015.	
MT2.1.1	Alle nye personbiler i Stavanger skal være nullutslippskjøretøy i 2025, i tråd med nasjonale føringer	Andelen elbiler av nybilsalget har økt fra 55,6 prosent i 2019 til 60,7 prosent i 2020 (kilde: OFV). Elbilandelen i Stavanger, målt i forhold til totalbestanden, har økt fra 13,8 prosent i 2019 til 17,0 prosent i 2020 (kilde: SSB)	
MT2.1.2	Stavanger kommunes kjøretøypark etterstrebtes å være utslippsfri innen 2025.	Stavanger kommune har siden 2013 hatt et vedtak om at alle kommunens nye biler som hovedregel skal være nullutslippsbiler. Utviklingen er positiv og nær halvparten (48%) av kommunens bilpark var nullutslippsbiler ved utgangen av 2020.	
MT2.1.3	Det skal tilrettelegges for god tilgjengelighet på fossilfritt drivstoff før etterspørselen oppstår	Strategi for etablering av ladeinfrastruktur i Sør-Rogaland ble etablert i 2017. Strategien skal oppdateres i løpet av 2021/2022 og alle typer fossilfrie drivstoff til både vei- og sjøtransport samt anleggsvirksomhet skal inkluderes i den nye strategien.	det er foreslått en rekke tiltak i ny handlingsplan for å sikre dette
MT2.1.4	Det skal vurderes å innføre miljøsoner/utslippsfrie soner.	Administrasjonen ved Klima og miljø i samarbeid med Overordnet plan (BSP) har fått tilsagn fra Miljødirektoratet (Klimasats) til å utrede muligheter for utslippsfrie områder (nullutslippssoner) i Stavanger.	utredningen pågår

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
T33	Tilrettelegge for tilstrekkelig strømtilføring til etablering av ladepunkt ut over kommuneplanens krav i ny bebyggelse	Krav i gjeldende plan og nå kommet forskriftskrav - skal til rettelegge for lading på samtlige parkeringsplasser. Kravet er lovfestet. Bestemmelse til ny KPA er under vurdering.	videreføres - men BSP skal revidere bestemmelsene i kommuneplanen. Det kan av den grunn komme ny bestemmelse
T34	Legge til rette for tilstrekkelig antall plasser med lademulighet for å kunne dekke behovet.	Ref. Sak til UMU Oppfølging av tiltak i ladestrategien - status 2020 Administrasjonen jobber kontinuerlig med å forbedre ladesituasjonen i Stavanger kommune. Det er opprettet en tverrfaglig gruppe med representanter fra Bymiljø- og utbygging, By- og samfunnsplanlegging, Smartby-kontoret og Stavanger Parkering som møtes jevnlig. Stavanger Parkering hadde en gjennomgang av eksisterende kommunale ladepunkt i 2019. Disse ble deretter oppgradert til dagens standard (semihurtiglading, mode 3 ladekabel, type 2 støpsel). Stavanger kommune har fått Klimasats midler i støtte til å oppdatere ladestrategien på bakgrunn av den raske utviklingen innenfor elbilutviklingen. Oppdateringen vil utføres i 2021/2022. Til sammen har Stavanger Parkering 213 ladepunkter (167 ladepunkter i parkeringshus og 46 ladepunkter på gateplan). Det er en betydelig overkapasitet av ladepunkter i parkeringshusene til Stavanger Parkering	Formuleringen spisses. Nasjonalt krav om 100% lading.
T35	Legge til rette for tilstrekkelig antall plasser med lademulighet for å kunne dekke behovet.	Stavanger parkering gjennomførte en spørreundersøkelse i 2020 der de spurte et utvalg innbyggere i boligsoner (uten privat biloppstillingsplass som garasje eller carport) om de ønsker rimelig natlading i parkeringshus. Det vil si at parkeringsavgift vil være gratis, men at elbilistene betaler for ladekostnader. Det viste seg å være betydelig interesse for dette tilbudet blant de som svarte. Stavanger Parkering planlegger å starte et pilotprosjekt i løpet av 2021 for å teste om rimelig natlading kan være et av svarene for å løse ladeutfordringene i boligsoner.	Formuleringen spisses. Hurtigladdere kommer i stor skala.
T36	Etablere flere ladepunkter i p-hus som kan benyttes på kveld/natt av beboere i boligsoner	Stavanger parkering gjennomførte en spørreundersøkelse i 2020 der de spurte et utvalg innbyggere i boligsoner (uten privat biloppstillingsplass som garasje eller carport) om de ønsker rimelig natlading i parkeringshus. Det vil si at parkeringsavgift vil være gratis, men at elbilistene betaler for ladekostnader. Det viste seg å være betydelig interesse for dette tilbudet blant de som svarte. Stavanger Parkering planlegger å starte et pilotprosjekt i løpet av 2021 for å teste om rimelig natlading kan være et av svarene for å løse ladeutfordringene i boligsoner.	videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
T37	Utrede lading fra lyktestolper og lignende spesielt i Trehusbyen	Elbillading gatelys: Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2018 – 2021 vedtok bystyret å avsette kr 8 mill. til elbilladning på gatelys. Midlene er siden overført til Klima- og miljøfondet. Prosjektet bidrar til tilrettelegging for ladeinfrastruktur i byområdet	Tiltaket er utført. Strøm fra lyktestolper fungerer ikke godt. Slås sammen med boligsoneparkering
T38	Bidra til smart selvfinansiert offentlig lademulighet	Ladere i parkeringshus	videreføres
T39	Prioritere utslippsfrie biler i parkeringspolitikken. Avgiften skal ikke overstige 50 % av ordinær sats	Maks 50% av ordinær pris, er ikke gått gjennom i stortinget. Opp til kommunen å bestemme. Dette må kommunen beste selv. Gjelder kun Stavanger parkering. Timepris i p-hus er 50%, boligsone osv er vanlig pris.	videreføres men presiseres at det kun gjelder Stavanger parkering sine parkeringsplasser.
T40	Utrede og bidra til å etablere fyllestasjoner for utslippsfrie kjøretøy på hensiktsmessige steder	Strategi for etablering av ladeinfrastruktur i Sør-Rogaland ble etablert i 2017. Strategien skal oppdateres i løpet av 2021/2022 og alle typer fossilfrie drivstoff til både vei- og sjøtransport samt anleggsvirksomhet skal inkluderes i den nye strategien.	Dekkes inn av andre tiltak
T41	Tilrettelegge for en uavhengig rådgivningstjeneste hvor borettslag og sameier kan få info om installasjon av ladepunkt i fellesgarasjer o.l.	Stavanger kommune har gjennom Klimasats-midler og midler fra kommunens klima- og miljøfond en støtteordning for borettslag og boligsameier og en dedikert elbilrådgiver for borettslag og sameier i et 2 års engasjement fra 2018 - 2020. I perioden 2019 - 2020 er det gitt tilsagn om støtte til ca 4 000 ladepunkt ble gitt som en del av «Støtteordning til elbillading i borettslag og sameier».	videreføres
T42	Arbeide for å etablere en støtteordning for etablering av ladeinfrastruktur for borettslag og sameier	Med hjelp av Klimasats-midler har Klima og miljø hatt en elbil-laderådgiver siden høsten 2018 som gir råd om lading til borettslag og sameier. Rådgiveren har administrert den kommunale støtteordningen for lading i borettslag og sameier. Dette har per i dag resultert i 3600 omsøkte ladepunkter i 104 forskjellige borettslag og sameier. Det er til sammen gitt tilsagn om 2,9 millioner kroner, hvorav cirka 1,8 millioner kroner er blitt utbetalt så langt. Med statlige klimasatsmidler er det også etablert et «Samarbeidsprosjekt» hvor borettslag eller sameier kan få støtte til oppgradering av strømmettet sitt fra Lyse elnett. Vi har gitt tilsagn til 10 borettslag og sameier, og estimerte utgifter ligger på cirka 1 million kroner.	Videreføres.
T43	Opprettholde miljødifferensiering av bomring, fordel for utslippsfrie kjøretøy (maks halv sats)	Inkludert som en del av Byvekstavtalen - ref. Ordførerforliket av 6. november 2019: Det innføres 50 prosent betaling for el-biler. <a href="https://bymiljopakken.no/wp-content/uploads/2020/01/Byvekstavtale-Nord-J%C3%A6ren-061219_SIGNERT.pdf">https://bymiljopakken.no/wp-content/uploads/2020/01/Byvekstavtale-Nord-J%C3%A6ren-061219_SIGNERT.pdf</a> . Ref også stortingsvedtak om at nullutslippsbiler ikke skal betale mer enn halvparten for både parkering, gjennom bommer og på ferjer.	videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
T44	Opprettholde miljødifferensiering for utslippsfrie kjøretøy på ferjer (maks halv sats)	Stortinget har vedtatt at elbiler skal betale maksimalt halv pris av det bensin- og dieselbiler betaler på ferjer. Dette er innført på både riks- og fylkesvegferjer.	Stavanger kommune har ingen myndighet. Tas ut av handlingsplanen.
T45	Vurdere å innføre null- eller lavutslippssoner for all transport i sentrale områder	Administrasjonen ved Klima og miljø i samarbeid med Overordnet plan (BSP) har fått tilsagn fra Miljødirektoratet (Klimasats) til å utrede muligheter for utslippsfrie områder (nullutslippssoner) i Stavanger.	Videreføres
T46	Stille krav om fossilfrie drosjer, tilrettelegge for tilstrekkelig lademulighet og ha som målsetning at kommunen kun benytter fossilfrie drosjer innen 2023	Drosjenæringen er i ferd med å «våkne» når det gjelder omlegging til el-biler og det er mye på grunn av de offentlige anbudene (bla fra Stavanger kommune ). Lyse jobber med gode tiltak inn mot drosjenæringen og har blant annet en rabatt til denne gruppen. Rogaland fylkeskommune hadde sak om innføring av krav om nullutslippskjøretøy for drosjenæringen i kommuner på Nord-Jæren høsten 2021 og kravet forventes innført i 2022 med en overgangsperiode på minst 4 år fra miljøkrav er vedtatt til det må være oppfylt.	videreføres
T47	Utnytte ladeinfrastruktur og parkerte kjøretøys batterikapasitet for potensiell bruk til strømnettet (V2G)	Mulig prosjekt ved Stavanger Forum.	Videreføres men flyttes til energi og materialer
T 47 a	Øke andelen reserverte plasser for nullutslippsbiler, og innen 2022 ha en andel reserverte plasser som minst tilsvarer andelen nullutslippsbiler for bilparken i Stavanger.	parkeringsplasser reservert for nullutslippsbiler er ikke like høy som elbilandelen men ladekapasitet på parkeringsplasser er lite brukt og kapasiteten god.	videreføres
T 47b	I størst mulig grad anmode/sette krav om at alle kommunens tilknyttede selskaper (KF, IKS, AS) skal velge nullutslippsbiler ved anskaffelse av tjenestebiler.	Stavanger kommune har siden 2013 hatt et vedtak om at alle kommunens nye biler som hovedregel skal være nullutslippsbiler. Utviklingen er positiv og nær halvparten (48%) av kommunens bilpark var nullutslippsbiler ved utgangen av 2020.	Videreføres
T48	Arbeide for krav om nullutslipp innen bygg og anlegg ved anbudsprosesser, med mål om utslippsfrie kommunale bygge- og anleggsplasser i 2030 (se også Delmål E 5, side 19)	Ref tiltak under E5. Kan samkjøres med tiltak i næring om innovative/grønne anskaffelser	videreføres men flyttes til delmål E5
T49	Alle nye tjenestebiler skal være utslippsfrie, så fremt tekniske løsninger er tilgjengelige	Stavanger kommune har siden 2013 hatt et vedtak om at alle kommunens nye biler som hovedregel skal være nullutslippsbiler. Utviklingen er positiv og nær	nasjonalt krav for offentlig personbiler

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		halvparten (48%) av kommunens bilpark var nullutslippsbiler ved utgangen av 2020.	
T50	Tilrettelegge for lading ved kommunens bygg og tjenestesteder	Pågår i takt med utskifting av bilparken (alle nye biler skal være utslippsfrie).	Videreføres
MT2.2	Klimagassutslipp fra tunge kjøretøy er redusert med 20 % innen 2030 og med 100 % innen 2040	Klimagassutslipp fra tunge kjøretøy er redusert med 10% (2019) ift 2015.	
MT2.2.1	Stavanger kommune skal legge til rette for at all tungtransport gjøres med fossilfrie kjøretøy (el, hydrogen produsert ved hjelp av fornybar energi, eller biodrivstoff) eller ladbare hybridbiler fra 2025	Strategi for etablering av ladeinfrastruktur i Sør-Rogaland ble etablert i 2017. Strategien skal oppdateres i løpet av 2021/2022 og alle typer fossilfrie drivstoff til både vei- og sjøtransport samt anleggsvirksomhet skal inkluderes i den nye strategien.	Ladbare hybridbiler er fossile og tas ut av formuleringen i revidert handlingsplan. Biodrivstoff endres til biogass som følge av innføring av veibruksavgift på biodiesel.
MT2.2.2	Innen 2025 skal all husholdningsrenovasjon i Stavanger bli utført med utslippsfrie kjøretøy, i den grad det er teknisk mulig, dog med hensyn til at innsamlingen må skje trygt og uten tidsavbrudd.	Pr 2021 er det kun 1 utslippsfritt kjøretøy i drift, resten går i hovedsak på biogass.	
T51	Vurdere å innføre null- eller lavutslippssoner for all transport i sentrale områder.	Administrasjonen ved Klima og miljø i samarbeid med Overordnet plan (BSP) har fått tilsagn fra Miljødirektoratet (Klimasats) til å utrede muligheter for utslippsfrie områder (nullutslippssoner) i Stavanger. Utredningen gjennomføres 1 halvår 2022.	Dekket av tiltak E45 - tas ut.
T52	Støtte etablering av en rådgivningstjeneste hvor bedrifter kan få råd om utslippsfrie næringstransport	Kommunen har fått innvilget Klimasatsmidler til stilling som elbil-rådgiver for utslippsfrie næringstransport i 2 år fra 1. november 2020. I tillegg til arbeidet med Stavanger City Hub og tilrettelegging for utslippsfrie varelevering med el-lastesykler i sentrum, har kommunen innført en støtteordning til etablering av elbil-lading i bedrifter.	videreføres
T53	Utrede etablering av en støtteordning for utslippsfrie næringstransport, f.eks. el-lastesykler, el-varebiler eller bedriftsinterne ladestasjoner til el-varebiler.	Støtteordningen til kjøp av el-lastesykler for bedrifter, organisasjoner og offentlige etater ble innført 15. januar 2020. Omlastingspunkt 'Stavanger City Hub' ble etablert i 2020. 3 el-lastesykler er på plass (DHL og DB Schenker) – og det jobbes for å få med flere. Det etableres også ladepunkt og tilrettelegges for elektriske varebiler og lastebiler ved omlastingspunktet. Kommunen innførte en støtteordning til etablering av elbil-lading i bedrifter i 2021.	Viderføres



ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
T54	Etablere sterke insentivordninger for fossilfri varetransport	Kommunen har fått innvilget Klimasatsmidler til stilling som elbil-rådgiver for utslippsfri næringstransport i 2 år fra 1. november 2020. I tillegg til arbeidet med Stavanger City Hub og tilrettelegging for utslippsfri varelevering med el-lastesykler i sentrum, har kommunen innført en støtteordning til etablering av elbil-lading i bedrifter. Enova har også støtteordninger for varetransport.	dette ivaretas av støtteordningen for utslippsfri næringstransport
T55	Stille krav til fossilfrie vareleveranser i alle kommunale anbud og innkjøp	Kravet stilles ikke i alle anbud, men i mange. Brukt som tildelingskriterie i mange store anskaffelser. Levering av renholdsprodukter sammen med Sola, Sandnes, Randaberg. Norengros elektrisk lastebil renholdsprodukter. Norengros har solceller på taket som de bruker til å lade bilene. I anbud som gjelder transport med personbil er det mer aktuelt med nullutslipp enn fossilfritt. Dermed blir vi nødt til å vurdere modenheten for dette. Det er i størst grad blitt stilt som et kriterium, hvor fremoverlente leverandører premieres for å benytte elektriske kjøretøy. Konkurransen for «Persontransport dagsenter og barnehage» hvor miljø (ved nullutslippskjøring) ble vektet med 60 %. Drosjer Stavanger kommune elektrisk 40 - 50 kjøretøy avsatt til Stavanger kommune (eldretransport osv). Helektrisk tømretjeneste og tilnærmet helektrisk elektrotjeneste. God ladeinfrastruktur i kommunen har hjulpet på at vi kan sette kravet. Vare- og tjenestekontrakter ligger vi godt i rute ift helektriske.	Videreføres men ordlyd endres + endrer fossilfri til utslippsfri
T56	Bistå med innfasing av utslippsfrie renovasjonskjøretøy hos utførerne av husholdningsrenovasjon	10 biler er på biogass. 1 går på strøm. Jobbes med å sidestille biogass med utslippsfrie løsninger. Finnøy/Rennesøy mangler fyllenett for biogass. Finnes foreløpig ikke elektrifiserte løsninger for de store.	videreføres
MT2.3	Havnedrift, hurtigbåter og ferger er fossilfrie innen 2030		
T57	Gjennomføre utredning av kostnader med etablering av landstrøm for cruiseskip	Det er gjennomført et forprosjekt for landstrøm til cruisebåter. Oppstart av reguleringsplan for landstrømanlegget er varslet. Formålet med planen er å legge til rette for landstrømanlegg for cruiseskip, som skal etableres i ny fjellhall under Bjergsted. Landstrømanlegget er beregnet for å kunne levere strøm til tre cruiseskip samtidig. Landstrømsanlegg for cruise kan tidligst stå klart første kvartal 2023.	Videreføres
T58	Følge opp eventuelle tiltak etter behandling av kostnadsutredningen	ref T57	Videreføres ikke. Implisitt av forprosjektet følges opp.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
T59	Se på muligheten for å styrke miljødifferensiert havneavgift i samarbeid med Stavangerregionen havn for å stimulere næringen til å ta i bruk skip med reduserte utslipp	Stavangerregionen Havn IKS benytter en differensiert havneavgift, kalt Environmental Port Index (EPI), for cruiseskip, basert på ulike miljøkriterier. I 2020 var det totalt seks cruiseanløp i Stavanger (mot 234 i 2019). Av disse fikk fire miljørabatt (7-9,5 % rabatt mot 3 % i 2019). To anløp fikk henholdsvis 12,5 og 34,0 prosent påslag (kilde: Stavangerregionen Havn IKS). I 2019 var det det 20 av 234 anløp som fikk miljørabatt	Videreføres. Det er indikert at miljødifferensiert avgift vil kunne innføres på flere skipstyper.
T60	Anmode Stavangerregionen havn IKS om å fase inn fossilfrie kjøretøy i havnedriften	Stavangerregionen Havn IKS har erstattet Svanen med en elektrisk havnebåt og har i sin Miljøplan en målsetting om å redusere klimagassutslipp i egen virksomhet med 80% innen 2030. Et av tiltakene er «Kjøpe flere elektriske biler».	Videreføres ikke. Tiltaket er godt innarbeidet i SRH sine planer.
T61	Arbeide for at hurtigbåter og ferger med anløp i Stavanger blir fossilfrie	Potensialet for å redusere utslippene til havs er stort. Utviklingen har gått fort de siste årene; flere norske ferjesamband er elektrifisert, og det jobbes med løsninger for hydrogendrift til sjøs. Fullelektriske hurtigbåt i rute i Hommersåksambandet (Byøyene), TrAM fra 2022, Rødnes turistbåt Rygerelektra satt i drift mai 2020, Finnøysambandet: minstekrav biodiesel og tilrettelagt for ombygging til hydrogen. Hjelmeland –Skipavik (Ombo) – Nesvik MF Hydra i drift 2021, i begynnelsen med batteri, og skal deretter gå over til hydrogen i løpet av våren 2022.	Videreføres
T 62	Cruiseskip: Arbeide for at innseiling, landligge og utseiling fra Stavanger Havn skjer fossilfritt	Det foreligger en cruisestrategi for 2020-2030 men den er pr 15.03.22 ikke politisk vedtatt <a href="https://www.naeringsforeningen.no/media/3116/strategidokument-cruise-stavangerregionen_2030.pdf">https://www.naeringsforeningen.no/media/3116/strategidokument-cruise-stavangerregionen_2030.pdf</a>	Videreføres

## 2. Energi og materialbruk i bygg og anlegg

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
ME1	Innen 2030 er de direkte klimagassutslippene fra stasjonær energi redusert med 80 %	Utslippene i kategori 'Oppvarming' er redusert med 17% fra 2015 til 2019. Nedgangen skyldes hovedsakelig forbud mot fossil fyringsolje fra 2020. Biogassbruken er økende i kommunen men dette er ikke godt nok ivarettatt i det kommunefordelte klimagassregnskapet.	
ME1.2	Komplett oversikt over energikilder og forbruksmønster i Stavanger blir laget, i samarbeid mellom Stavanger kommune og energileverandører	Lyse har oversikt over naturgass og biogassforbruk basert på næringskode for Stavanger kommune og har etablert en oversikt over strømforbruk fordelt på næringskoder på kommunenivå. Som en del av Solsats prosjektet får kommunen statistikk på total installert effekt solenergi i kommunen samt utvikling i antall plusskunder i kommunene fordelt på husholdning, hytte/fritidshus, jordbruk og næring.	
ME1.3	Naturgass som oppvarmingskilde i byområdet er faset ut innen 2030	Forbruk naturgass redusert fra 255 GWh i 2015 til 186 GWh i 2020. Biogass har økt fra 9 GWh 2015 til 26 GWh i 2020. Produksjonen av biogass fra IVAR sine to anlegg er forventet å øke til 76,5 GWh i 2035 og rundt 100 GWh i 2050 .	
ME1.4	Utnyttelsen av lokale fornybare energiresurser øker	Biogassproduksjon øker fra IVAR sine anlegg. Utviklingen i antall plusskunder er også noe økende men den lokale produksjonen av sol er fremdeles begrenset. Det er stort fokus på å få realisert et biogassanlegg samt et biofyringsanlegg i kommunen.	
ME1.5	Innen 2040 er alle bygge- og anleggsplasser utslippsfrie	Stavanger har signert Storbyerklæringen og ha revidert målsetningen til 2030. Det pågår arbeid for å berede grunnen for måloppnåelse.	
E1	Igangsette arbeid med å revidere Regional strategi for varme- og energiløsninger, med henblikk på status og måloppnåelse	Det pågår arbeid i regi klimanettverk Jæren som vil belyse deler av dette tiltaket.	Status og måloppnåelse utredes som en del av utredning i regi klimanettverk Jæren. Videreføres ikke.
E2	Utarbeide en konkret plan for gjennomføring av revidert strategi for varmeløsninger, i lys av målsetningene i klimaforpliktelsene. Sak skal fremlegges for politisk beslutning.	Det pågår arbeid i regi klimanettverk Jæren som vil belyse deler av dette tiltaket.	Videreføres ikke. Erstattes av tiltak identifisert i energiutredningen.
E3	Kartlegge byens energiforbruk mht. energikilder og mengde, som grunnlag for å vurdere muligheter til å redusere energibruken, vurdere bruk av mer	Det pågår arbeid i regi klimanettverk Jæren som vil besvare dette tiltaket. Lyse har oversikt over naturgass, biogassforbruk og strømforbruk basert på næringskode for Stavanger kommune. Som en del av Solsats prosjektet får kommunen statistikk på	Arbeidet utføres våren 2022. Tiltaket erstattes av tiltak for å redusere energibruk.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
	miljøvennlige energikilder samt mulighet for å utnytte overskuddsvarme og kjøling	total installert effekt solenergi i kommunen samt utvikling i antall plusskunder i kommunene fordelt på husholdning, hytte/fritidshus, jordbruk og næring.	
E4	Kartlegge og vise tilgjengelige lokale energiressurser, som biomasse, dyregjødsel som basis for biovarme eller biogass, geovarme, avløpsvarme, vind, sol m.m., og vise hvor mye som utnyttes av disse, eksempelvis til bygningsoppvarming.	Det pågår arbeid i regi klimanettverk Jæren som vil belyse deler av dette tiltaket. Rogaland fylkeskommune har utredet muligheter for biogassproduksjon særlig fra husdyrgjødsel. Utredningen omfatter en vurdering av ressursgrunnlaget for biogass i Finnøy og Rennesøy (husdyrgjødsel, fiskeavfall og plante- og jordbruksavfall). Målet er å komme det avgjørende steget videre for å få realisert nye anlegg. Forprosjektet skal brukes til å forme nettverket i samsvar med Rogalands behov nå og i fremtiden. Rogaland biogassnettverk ble etablert i februar 2021. Rogaland Fylkeskommune er initiativtaker og eier av prosjektet. Stavanger kommune deltar i styringsgruppen.	Arbeidet utføres våren 2022. Tiltaket erstattes av tiltak for å øke bruk av lokale energiressurser.
E5	Utrede områdeprosjekter for energikonvertering til fornybare energikilder	Det er foretatt en vurdering av områdeprosjektet for energikonvertering (Sweco). I studien ble tre områder plukket ut for å vurdere muligheten for å etablere felles oppvarmingsløsninger for en større bygningsmass; Hundvåg, Kvernevik og Gautesete. Kvernevik: områdeanlegg innarbeidet i prosjektet.	Videreføres
E6	Utrede behov og mulighet for å etablere et prosjektkontor som skal koordinere og veilede, organisere energi- og klimaarbeidet som gjelder for byen, for å nå klimamålene.	Flere deler av organisasjonen (næring, byggforvaltning) opplever at næringen og innbyggerne har et behov.	Videreføres men tiltaket omformuleres noe.
E7	Ta initiativ til samarbeid med andre eiendomsbesittere i byen for å øke kjennskapen til og forståelsen for nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser. Gjennom dialog og samarbeid skal det legges en strategi for hvordan byen som helhet kan redusere sine klimagassutslipp fra bygningsmassen.	Dialog og samarbeid gjennom Næringsforeningen, Grønn By og Klimapartnere.	Erstattes av redigert versjon av tiltak E6.
E8	Ta initiativ til offentlig-privat samarbeid om felles energi- og varmeløsninger, tilsvarende Stavanger Forum-området, for å få til effektiv «sambruk» og drift av energisystemet.	Offentlig-privat samarbeid i forbindelse med biokullanlegget på Sørå Bråde.	Videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
E9	Gjennomføre energikonvertering i områder som ikke får andre kollektive energiløsninger basert på fornybare energikilder	ref E5. Sørå Bråde og gjennomført utredning Hundvåg, Gauteset, Kvernevik (ref. E5)	Videreføres
ME2	Nybygg og totalrehabiliterede bygg får gradvis lavere klimagassutslipp. Utviklingen går fra passivhus, via nullenergibygge og plusshus til nullutslippsbygg i 2030.		
E10	Bruke miljørådgiver til å være med å sette ambisiøse og realistiske prosent-mål for klimagassreduksjon i takt med utvikling av nye og mer klimavennlige produkter, og i lys av kostnader sett i et livssyklusperspektiv	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres
E10a	I nybygg skal tremateriale alltid vurderes, både ut fra ytre og indre miljø i byggene, jf. Trehusbyen Stavanger	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres
E11	Etterspørre EPDer (miljødeklarasjoner) på alle prosjekter for å øke kunnskap og bevissthet om klimabelastning	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier. Status rapporteres i årsrapport.	Videreføres
E12	Ta med miljøbelastningen og LCC (livssyklus-kostnader) som tildelingskriterium ved innkjøp	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres
E13	Gjennomføre pilotprosjekt på nullenergibygge og på fossilfrie byggeplasser	Rådhuset er kommunens første fossilfrie byggeplass. Det er ikke gjennomført pilotprosjekt på nullenergibygge.	Energikravene i revidert TEK17 skal iht. innledningen til høringen omfatte krav på nesten nullenerginivå. Fossilfrie byggeplasser er gjennomført fra 2021 (men vil revurderes som følge av innføring av omsetningskrav i 2022). Tiltaket videreføres ikke.
E14	Gjennomføre pilotprosjekt med plusshus	Det er p.t ikke gjennomført pilotprosjekt på plusshus.	Videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
E15	Oppfylle krav til BREEAM-sertifisering i nybygg over 5000 m2	<p>Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier. Status rapporteres i årsrapport.</p> <p>BREEAM sertifiserte bygg 2018 - 2021:            Very Good: Ramsvigtunet BT1, Smiene Barnehage, Tast barnehage, Lervig sykehjem            Good: Eiganes skole</p>	Videreføres. Tiltaket endres til også å inkludere rehabilitering.
E16	Ved rehabilitering av bygg eller nybygg på eiendom med eksisterende bygningsmasse skal kommunen også utarbeide klima- og miljøregnskap for eksisterende bygningsmasse, etter metoden «BREEAM in use»[1].	<p>Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering».</p> <p>Rehabilitering av rådhuset prosjekteres som passivhus med BREEAM NOR nivå excellent.</p>	Hovedformålet med BREEAM In-Use er å redusere eksisterende bygningers miljøbelastning knyttet til drift. BREEAM-NOR kan benyttes for både nybygg og rehabilitering. Tiltaket tas ut og estattes med endring av tiltak E15.
E17	Som hovedregel ta i bruk solenergi som del av løsningen i alle nye bygg	<p>Alle nye bygg planlegges med et minimum bruk av solenergi på 10% av byggets samlede energibehov. Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.</p> <p>I 2021 ble det utført kartleggingsprosjekt ift utnyttelse av solenergi. 400 kommunale bygg ble kartlagt, rundt 140 er aktuelle i gå videre med.</p>	Videreføres men formuleringen spisses.
ME3	Større kommunale rehabiliteringsprosjekter skal oppnå minst passivhusnivå så fremt det er teknisk og økonomisk hensiktsmessig sett i et livssyklusperspektiv	Rehabilitering av Rådhuset i Stavanger prosjekteres som passivhusnivå.	
E18	Bruke miljørådgiver til å være med å sette ambisiøse og realistiske prosent-mål for klimagassreduksjon i takt med utvikling av nye og mer klimavennlige produkter, og i lys av kostnader sett i et livssyklusperspektiv	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres ikke, dekkes av E10
E19	Etterspørre EPDer (miljødeklarasjoner) på alle prosjekter for å øke kunnskap og bevissthet om klimabelastning og for sikre at målet for reduksjon av klimagasser blir nådd	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres ikke, dekkes av E11

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
E20	Ta med miljøbelastningen og LCC (livssyklus kostnad) som tildelingskriterium overfor leverandører	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering» (settes som krav, ikke tildelingskriterium). Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres ikke, dekkes av E12
ME4	Alle fossilbaserte energikilder er faset ut i kommunale bygg innen 2020	Naturgass erstattet med biogass fra 2019. Unntak Forum der det er flere kunder.	
ME4.1	Innen utgangen av 2018 er oversikt og overvåking av energiforbruket til all kommunal bygningsmasse og øvrige kommunaltekniske anlegg på plass	Fullført for alle bygg der det er mulig. Unntak for for eksempel omsorgsboliger - der det kun er energiforbruket kommunen kan styre. Resten av forbruket er knyttet til boenhetene. Status rapporteres i årsrapport (utgangen av 2020 var det energiovervåking på 314 av 357 bygg)	
ME4.2	Energiledelse i tråd med ISO 50001 er innført innen 2019	Står på planen for 2022 (ref. klima- og miljøforum november 2021).	Videreførers - 'innført innen 2022'
E21	Fullføre arbeidet med å få 100 % energi-overvåking av den kommunale bygningsmassen	Fullført for alle bygg der det er mulig. Unntak for for eksempel omsorgsboliger - der det kun er energiforbruket kommunen kan styre. Resten av forbruket er knyttet til boenhetene. Status rapporteres i årsrapport (utgangen av 2020 var det energiovervåking på 314 av 357 bygg)	Tiltaket er innført. Tas ut.
E22	Erstatte alle fossilbaserte energikilder i kommunale bygg med fornybar energi innen 2020	Naturgass erstattet med biogass fra 2019. Unntak Forum der det er flere kunder.	Tiltaket er innført. Tas ut.
E23	Tilstrebe fossilfri oppvarming ved leie av lokaler, bygg og boliger, samt ved reforhandling eller utvikling av eksisterende leieforhold	Krav om fossilfri oppvarming er tatt inn i kommunens kravspesifikasjon, men kommunen har ingen standardavtale. Hver enkelt avtale tilpasses det enkelte leieforhold. Stavanger kommune har ca. 60 innleieforhold. Hver enkelt avtale tilpasses det enkelte leieforhold, men det er økt fokus på miljø og innarbeiding av grønnere leievilkår. Kravet om fossilfri oppvarming er et absolutt krav i alle leieavtaler og er oppfylt for alle avtaler inngått i 2020. Det ble i 2020 inngått tre nye leieforhold (kilde: Stavanger kommune, juridisk)	Videreføres. Omformuleres noe.
ME5	Innen 2021 er alle kommunale byggeplasser fossilfrie, og innen 2030 utslippsfrie	Innført som krav i kontrakter som inngås fra 2021. Rådhuset, Teknikken barnehage, Tastaveden skole.	
E24	Energiløsning som fjernvarme eller energibrønner legges opp før byggestart slik at denne energien kan brukes i byggeperioden	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
E25	Krav om at energibruken skal registreres periodisk på prosjektnivå gjennom byggeperioden	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres
E26	Stille tildelingskrav om at byggvarme/-tørk ikke skal skje med diesel	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering» (stilles som krav, ikke tildelingskriterium). Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres ikke som følge av at det fra 1. januar 2022 forbudt å bruke fossil olje til oppvarming og tørking på byggeplasser.
E27	Stille krav om at belysning på byggeplassen skal være energieffektiv (LED) og styrt for å unngå belysning når det ikke foregår arbeid	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres
E28	Stille krav om at brakkeriggen skal være godt isolert på nivå med krav i TEK10, og ha system for senkning av temperatur om natten og i helger og ferier	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Tiltaket beholdes men TEK10 endres til TEK
E29	Stille krav om at drivstofftank plasseres slik at risiko for spill ved tanking, lekkasje og påkjøring/dytting forhindres, eventuelt med sikring/barriere	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Tiltaket reguleres av forurensningslovens generelle bestemmelser og forurensningsforskriftens kapittel 18 og tas derfor ut som et eget tiltak i handlingsplanen.
E30	Gjennomføre pilotprosjekter for fossilfri byggeplass, med følgende kriterier: - Alle anleggsmaskiner inkludert transport til og fra byggeplassen skal enten være elektriske eller bruke diesel fra en sertifisert bærekraftig kilde - Det skal benyttes elektrisk tårnkran fremfor dieseldrevet mobilkran -Ev. bruk av maskiner med annet drivstoff skal avklares med byggherre	Det ble ikke utført noe pilotprosjekt på fossilfri før det ble stilt som krav i kontrakter fra 2021.	Fossilfri endres til utslippsfri
E31	Alle byggeprosjekter skal ha mål for energibruk, energikilder og CO2-utslipp (inkludert transport av materialer, masser og avfall til og fra byggeplassen)	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Videreføres



ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
E32	<p>Byggeplassen skal være fossilfri på samtlige prosjekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Flest mulige maskiner og transportkjøretøy skal gå på el/batteri.</li> <li>-Det skal foretrekkes elektrisk tårnkran fremfor dieseldrevet mobilkran. Der mobilkran benyttes skal den bruke 2. generasjons biodrivstoff</li> <li>-Ev. bruk av maskiner med annet drivstoff skal avklares med byggherre</li> </ul>	<p>Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier. Innført som krav i kontrakter som inngås fra 2021. Egen kravspesifikasjon for fossilfri/utslippsfri bygge- og anleggsplass etablert.</p>	<p>Inkluderes i ett tiltak sammen med E41 og T48</p>
ME6	<p>Innen 2021 er alle kommunale anleggsplasser fossilfrie, og innen 2030 utslippsfrie</p>	<p>Innført som krav i kontrakter som inngås fra 2021. Egen kravspesifikasjon for fossilfri/utslippsfri bygge- og anleggsplass etablert. Egenregi har brukt HVO fra 2019.</p>	
E33	<p>Krav om at energibruken skal registreres periodisk på prosjektnivå gjennom anleggsperioden</p>	<p>Dette utføres i varierende grad på prosjektnivå men det er ikke etablert et system for å få energibruk rapport inn til et sentralt system i Stavanger kommune.</p>	<p>Tiltaket tas ut som følge av at krav/tiltak for bygge- og anleggsplasser slås sammen.</p>
E34	<p>Vurdere No dig-løsninger for ledninger og rør eller gravekasser for å redusere graving</p>	<p>No dig-løsninger vurderes i samtlige VA-prosjekter</p>	<p>Tiltaket er godt innarbeidet og omtalt 'Vann i Stavanger 2019 til 2029'. Tas ut som eget tiltak i handlingsplanen.</p>
E35	<p>Gjennomføre pilotprosjekter for fossilfri anleggsplass, med følgende kriterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>· Flest mulige maskiner skal gå på el/batteri</li> <li>· Alle dieseldrevne maskiner skal bruke 2.generasjons biodrivstoff fra en sertifisert bærekraftig kilde</li> </ul> <p>Alle anleggsmaskiner inkludert transport til og fra anleggsplassen skal enten være elektriske eller på diesel som følger Standard EN 15940 (HVO/BLT)</p> <p>Det skal benyttes elektrisk tårnkran fremfor dieseldrevet mobilkran</p>	<p>Innført som krav i kontrakter som inngås fra 2021. Egen kravspesifikasjon for fossilfri/utslippsfri bygge- og anleggsplass etablert. Egenregi har brukt HVO fra 2019.</p>	<p>Tiltaket tas ut som følge av at krav/tiltak for bygge- og anleggsplasser slås sammen.</p>

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
	· Ev. bruk av anleggsmaskiner med annet drivstoff skal avklares med byggherre		
E36	Vurdere totalentreprise som incentiv for entreprenøren til å tilstrebe massebalanse og å minske den totale massehåndteringen	Per dags dato ingen relevante prosjekter for gjennomføring med totalentreprise	Tiltaket kan slå t begge veier og kommunen mister styringen som byggherre. Krever et veldig detaljert kontraktsgrunnlag. Gir kommunen dårligere kontroll på hvor massene havner. Tas ut som tiltak.
E37	Jobbe for best mulig massebalanse og minst mulig transportbehov - planlegge for bruk av overskuddsmasser, gjenbruk av masser og eventuelle mellomlager	Gjennomført pilotprosjekt på gjenbruksmasser. Små arealer til mellomlager og store avstander til deponier gjør dette til et vanskelig punkt i praksis.	Videreføres men ordlyden revideres noe.
E38	Bruke 3D-prosjektering for å minske unødig graving	3D prosjektering brukes i de fleste prosjekter.	Tiltaket er godt innarbeidet. Tas ut som eget tiltak i handlingsplanen.
E39	God fremdriftsplanlegging for å unngå unødvendige midlertidige gravetiltak	Fokus på god framdriftsplanlegging i samtlige prosjekter. 'Gravereglement for Stavanger kommune' setter krav om 4 års fredningstid og det må søkes om tillatelse for unntak. Samordningsplikt: alle aktører blir kontaktet ved prosjekteringsoppstart. Fellesføringsavtalen setter også endel føring ift samhandling med Lyse	Tiltaket er godt innarbeidet. Tas ut som eget tiltak i handlingsplanen.
E40	Vurdere ulike sertifiseringsordninger som kan bidra til å minske bruken av fossilt drivstoff: CEEQUAL, ISO 50001	Stavanger kommune planlegger ISO50001 sertifisering i løpet av 2022 med hovedfokus på kommunens bygg. CEEQUAL er anleggenes svar på BREEAM. Verktøyet kan brukes til å fremme bærekraft og kvalitet i alle typer anleggsprosjekter, for eksempel veier, jernbane, broer, landskapsarkitektur og parkanlegg. CEEQUAL har en internasjonal versjon som norske prosjekter kan benytte (se info under). Det er foreløpig ikke planer om å utvikle en godkjent norsk versjon av CEEQUAL. Foreløpig ikke vurdert aktuelt for Stavanger kommunes anleggsprosjekter.	Videreføres men ordlyden revideres noe.
E 41	Kreve/vekte i konkurransen redegjørelse fra leverandør for strategier og konkrete tiltak for å: • Redusere transport til og fra og	Kompliserte anskaffelsesprosesser for å nå dette målet.	Inkluderes i ett tiltak sammen med E32 og T48

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
	<p>anleggsplass</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Redusere belastning for naboer under riving og bygging (støy, støv, trafikk etc)</li> <li>• Redusere CO2-utslipp og lokale utslipp fra anleggsplass</li> <li>• Prioritere fornybare og utslippsfrie energikilder</li> </ul>		
E 42	<p>Stille krav til standarder på maskiner:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Steg 4 / Euro 6</li> <li>• Hybridteknikk</li> <li>• Digital maskinstyring for kun å grave påkrevd mengde</li> </ul>	pkt 1 eg gjennomføres alltid. Pkt 2 er aldri gjennomført og pkt 3 gjennomføres av og til.	Videreføres
E43	Stille krav om at brakkeriggen skal være godt isolert på nivå med krav i TEK10, og ha system for senkning av temperatur om natten og i helger og ferier	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Tiltaket tas ut som følge av at krav/tiltak for bygge- og anleggsplasser slås sammen (E28)
E44	Stille krav om at drivstofftank plasseres slik at risiko for spill ved tanking, lekkasje og påkjøring/dytting forhindres, eventuelt med sikring/barriere	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Tiltaket tas ut som følge av at krav/tiltak for bygge- og anleggsplasser slås sammen.
E45	Alle anleggsprosjekter skal ha mål for energibruk, energikilder og CO2-utslipp (inkludert transport av materialer, masser og avfall til og fra anleggsplassen)	Krav inkludert i mal-dokument «3.1 – Orientering om byggeprosjektet, mål, krav og organisering». Miljøkrav som skal gjelde for de enkelte prosjekt tilpasses for det aktuelle prosjektet i samråd med prosjekteier.	Tiltaket tas ut som følge av at krav/tiltak for bygge- og anleggsplasser slås sammen.
E46	<p>Anleggsplassen skal være fossilfri på samtlige prosjekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Flest mulige maskiner og transportkjøretøy skal gå på el/batteri.</li> <li>• Det skal foretrekkes elektrisk tårnkran fremfor dieseldrevet mobilkran. Der mobilkran benyttes skal den bruke 2. generasjons biodrivstoff</li> <li>• Ev. bruk av anleggsmaskiner med annet drivstoff skal avklares med byggherre</li> </ul>	Innført som krav i kontrakter som inngås fra 2021. Egen kravspesifikasjon for fossilfri/utslippsfri bygge- og anleggsplass etablert. Egenregi har brukt HVO fra 2019.	Tiltaket tas ut som følge av at krav/tiltak for bygge- og anleggsplasser slås sammen.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
E47	Hvis markedet i 2021 ikke har kommet så langt at fossilfrie anleggsplasser kan gjennomføres, skal kommunen gjennomføre konkurranser der utslipp blir vektet så høyt at entreprenører med lave utslipp vinner fram.	Innført som krav i kontrakter som inngås fra 2021. Egen kravspesifikasjon for fossilfri/utslippsfri bygge- og anleggsplass etablert.	Tiltaket tas ut som følge av at krav/tiltak for bygge- og anleggsplasser slås sammen.
E48	Opprette administrativ tverrfaglig prosjektgruppe (Byggeprosjekter, Byggforvaltning, Park og vei, Plan og anlegg), med formål gjensidig informasjon, dialog med leverandører, informasjon om andre regionale aktører, deltakelse i Regionalplan for massehåndtering, initiering/ gjennomføring av pilotprosjekter, registrering og resultatmåling	Det har ikke vært en fast prosjektgruppe men tverrfaglige møter blant annet i forbindelse med fossil- og utslippsfrie bygge- og anleggsplasser og massehåndtering.	Videreføres men omformuleres noe.
E49	Vurdere prosjekt i samarbeid med Innkjøpsavdelingen for innovative anskaffelser, lokalt/regionalt eller internasjonalt	Prosjekt vurderes når relevant	Videreføres
E50	Vurdere/initiere prosjekt i samarbeid med Smartby for utvikling av veikart mot innovative anskaffelser i europeiske byer	Det er ikke utvilket et veikart men det har vært samarbeid bl.a om AI4Cities. AI4Cities er en før-kommersiell anskaffelse som innebærer å anskaffe nyskapning. Prosjektets formål er å anskaffe kunstig intelligens til bruk for å redusere CO2-utslipp. Prosjektet er et samarbeid med flere byer i EU. Den første konkurransen er nå gjennomført og konsortiet er i gang med evaluering av tilbudene. Prosjektet er tenkt å vare ut hele året 2022	Tiltaket videreføres ikke. Smartby samarbeider med Anskaffelser i flere prosjekt men det er ikke vurdert behov for et eget veikart i forhold til dette.
E51	Ta initiativ til formalisert klimapartnerskap med Oslo, Bergen, Trondheim for å sikre erfaringsutveksling og rask adopsjon av effektive klimatiltak	Stavanger kommune har et formalisert partnerskap gjennom Storbynettverket klima og miljø. Nettverket har kvartalsvise møter og godt samarbeid også utover de faste møtene.	Videreføres men ordlyd endres ift at nettverket er godt etablert.

### 3 Forbruk, gjenbruk, gjenvinning og avfallsbehandling

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
MF1	Ressursene blir gjenbrukt, gjenvunnet eller destruert med minst mulig miljøbelastning, og avfallsmengdene blir holdt så lave som mulig		
MF1.1	«Sirkulær økonomi» skal være en ledetråd i kommunens anskaffelser		
MF1.2	Andelen av våtorganisk avfall i restavfall skal ligge under 20%. Materialgjenvinning av bioressurser prioriteres fremfor brenning og utnyttes mest mulig lokalt. Det skal vurderes om karbonandelen av bioavfall kan lagres permanent i form av biokull.		
F1	Arrangere kurs i hjemmekompostering	Stavanger kommune arrangerer kurs i kompostering hver vår og hver høst. Høsten 2021 er det 8 kurs, 16 kurs 2022.	videreføres
F2	Gi støtte til kjøp av varmkompostbinge	Støtteordning ble etablert i september 2020. Søkere kan få refundert 50% av kjøpesummen, inntil 1000 kroner pr søker.	videreføres
F3	Gjennomføre prosjekt for produksjon av varme og biokull fra kommunalt grøntavfall	Stavanger kommune fikk tilsagn om 9,53 millioner kroner i Klimasatsstøtte til Søra Bråde Biofyringsanlegg i februar 2021. Prosjektering pågår.	Videreføres men flyttes til Energi.
F4	Seminar om sirkulær økonomi for fagpersoner og politikere	Det har vært mulighet til deltakelse i slike webinarer fra flere hold, blant annet arrangert av Grønn by.	Videreføres ikke som eget tiltak.
F5	Vurdere oppsøkende avfallsrådgivning til husholdninger, basert på erfaringer fra andre byer	Vurdert å ikke være aktuelt for Stavanger	Videreføres ikke som eget tiltak.
F6	Se på muligheten for gjenbruk av masser og asfalt i vei- og anleggsarbeid, med formål om størst mulig andel	Gjennomført pilotprosjekt på gjenbruksmasser med settningsmålere. Prosjektet er under evaluering av Sintef. Forhåpning om at bestiller kan akseptere gjenbruksmasser etter hvert. Arbeidsgruppe nedsatt høsten 2021.	Videreføres men tiltaket flyttes til "Tiltak for gjenbruk og ombruk av masser og redusert massehåndtering."
MF2	Økt ombruk av bruksgjenstander, mer reparasjon		

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
F7	Opplæring av sjåfører til å levere mer av grovavfall til Byttebua	Jevnlige møte med renovatørene.	Videreføres ikke pga innsamling fra grovavfall ikke er så aktuelt.
F8	Arrangere «Åpen garasje» årlig for koordinert privat bruksalg	Vil inngå som del av konseptet "Bruk brukt" fremover.	Videreføres ikke som eget tiltak. Vil inngå som del av konseptet "Bruk brukt"
F9	I samarbeid med frivillige organisasjoner gjennomføre Reparasjonskafeer	Stavanger kommune har sammen med Sandnes kommune tilgjengelig en verktøypakke som frivillige arrangører av reparasjonskafeer kan låne gratis.	Videreføres ikke som eget tiltak. Vil inngå som del av konseptet "Bruk brukt"
F10	Ta initiativ til forsøk med bruk av gjenbruksservise framfor engangsservise til mat og drikke på festival og/eller andre arrangement	Status beskrevet i UMU sak 20/21 (februar 2021) vedr. bruk av flergangsemballasje til mat og drikke i kommunens virksomhet og på arrangement. 2019 startet et samarbeid mellom kommunen og flere festivaler og konsertarrangører i Stavanger, for å se på muligheter til å prøve ut flergangsbeger i 2020-sesongen. Med koronapandemien ble de fleste planlagte arrangementene avlyst eller minimert, og fokus ble rettet mot smittevern. Selv om usikkerheten er stor også for 2021, er arbeidet for å få på plass lokale løsninger tatt opp igjen. Gladmat kjøpte inn og brukte kun flergangsservise i "Bakgården" i juli (600 porsjoner x 4 dager). Skal muligens leies ut via Malerbua i fortsettelsen. Dekket Bord AS, som leier ut "porselen og glass", har søkt om prosjektmidler for å anskaffe, leie ut og vaske opp holdbart plastservise og -beger til store arrangement. - Smartby jobber med Living Lab Pedersgata og har søkt om midler til flergangsløsninger for takeaway-salgsteder.	Videreføres. Evt. se på støtteordninger fra kommunen for å gjøre det attraktivt.
F10 a	Kommunen skal innen 2020 slutte å bruke engangsemballasje/bestikk av plast i egne lokaler, bygg og virksomheter.	Status beskrevet i UMU sak 20/21 (februar 2021) vedr. bruk av flergangsemballasje til mat og drikke i kommunens virksomhet og på arrangement. Administrasjonen har tatt initiativ til å få på plass systemer for å erstatte engangsartikler til matservering med flergangsløsninger i kommunens egen drift og på større arrangement. Målet er at flergangsservise skal være normen, og at gode logistikksystem er etablert. Arbeidet stoppet opp da koronapandemien startet i mars 2020, men kommer nå gradvis i gang igjen, i takt med at målgruppene gjenopptar aktiviteten. Imidlertid er det en del logistiske utfordringer for å få dette til Kantinen kuttet en del engangs i begynnelsen av 2020, før nedstengningen. 2500 porsjoner skolemat fra storkjøkkenet leveres på flergangsservise hver uke. Og 1300 porsjoner til barnehager: - Nå bringer vi all varmmaten til barnehagene i gjenbruksbeholdere av stål, i stedet for engangsbeholdere av aluminium og plast,	Videreføres. Bør også se på andre engangsprodukter, f.eks. innen helse.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		forteller Magne Christensen. – Med det kutter vi 400 kg aluminium og 50 kg plast i året, sier han.	
F11	Oppmuntre nye eller etablerte firma til å tilby utlånsservise og eventuelt oppvasktjeneste i større skala under arrangement.	Status beskrevet i UMU sak 20/21 (februar 2021) vedr. bruk av flergangsemballasje til mat og drikke i kommunens virksomhet og på arrangement. Fra vedtaket: "Utvalget ønsker at det blir etablert ordninger i Stavanger for leie og vask av flergangsservise på festivaler og andre store arrangement, og ber administrasjonen fortsette arbeidet med å bidra til mulige løsninger for dette." fra saken: Når det gjelder mindre arrangement i kommunedelene, arbeides det for å få på plass utleiesystem via Frivilligsentralene eller andre. Det kan også være nødvendig med noe økonomisk drahjelp fra kommunen for ikke-kommunale aktører, spesielt med henblikk på å etablere utleie- og oppvasksystemer for store arrangement. Prøveordning med utlån av flergangs i Finnøy og Hillevåg er klar til utrulling men forsinket som følge av pandemien.	Videreføres
F12	Støtte opp om lokale initiativ for bytting, gjenbruk etc.	I 2021 lanserte Stavanger kommune sammen med Sandnes kommune og IVAR brukbrukt.no som gir inspirasjon, tips og informasjon om hvordan innbyggerne kan redusere avfallet sitt.	videreføres
MF3	Mindre matsvinn i husholdningene		
F13	Utvikle Matsentral Rogaland til å være operativ i løpet av 2018	Matsentralen Rogaland ble opprettet i november 2018 som landets 6. matsentral.	Videreføres men ordlyd endres
F14	Arrangere opplysningskampanje rettet mot forbrukere om riktig innkjøp og trygg lagring av matvarer, samt bruk av restemat	Restevann var en kampanje som skulle inspirere innbyggere på Nord-Jæren og i Ryfylke til å kaste mindre mat. Restevann var et samarbeid mellom Stavanger kommune og de andre kommunene på Nord-Jæren og i Ryfylke, samt de interkommunale renovasjonsselskapene IVAR IKS og RYMI IKS. Prosjektet vil gjenoppstå i 2022, som del av Bruk brukt.	Videreføres
MF4	Minst 75% av alt husholdningsavfall er utsortert til materialgjenvinning		
F15	Restavfall fra husholdninger som blir samlet inn i Stavanger, blir sortert i IVARs sorteringsanlegg	Restavfall fra husholdninger som blir samlet inn i Stavanger, er blitt sortert i IVARs sorteringsanlegg siden oppstart av anlegget januar 2019.	Videreføres ikke som eget tiltak.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
F16	Ta initiativ overfor IVAR om å vurdere en ordning for mottak og sortering av grovt husholdningsavfall, slik at også dette kan utsorteres til høyest mulig materialgjenvinning	Dette er vurdert og ikke aktuelt.	Videreføres ikke
F17	Anmode IVAR om at restavfall fra kommunens egne næringsvirksomheter blir ettersortert i det nye sorteringsanlegget til IVAR IKS	IVAR er anmodet om dette	Videreføres
F18	Stimulere firma som driver private sorteringsanlegg til å drive så utstrakt utsortering til materialgjenvinning som mulig	Begrenset kommunalt handlingsrom til å følge opp denne. Statsforvalteren er myndighet ift tiltaksler.	Videreføres ikke.
MF5.1	Mengde innsamlet farlig avfall skal økes fra 4 kg (2016-tall) til 5 kg per innbygger og år.	Dokumenteres i plukkanalyser i regi av IVAR.	
MF5.2	Andel farlig avfall pluss EE-avfall i restavfallet fra husholdningene skal i sum holdes under 0,5 %	Dokumenteres i plukkanalyser i regi av IVAR.	
MF5.3	Minst 90% av innbyggerne skal være bevisste på hvordan man håndterer farlig avfall og EEavfall riktig	Dokumenteres i brukerundersøkelser.	
F19	Informasjonskampanjer om forsvarlig avhending av farlig avfall og EE-avfall	Fin økning i antall hentinger og mengde innlevert farlig avfall.	Kampanje utført. Videreføres ikke som eget tiltak.



## 6 Luftkvalitet

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
ML1	Luften har en kvalitet som ikke er helseskadelig for innbyggerne – det er ikke lenger behov for varsel om helsefare.		
ML2	Grenseverdien for de største partiklene blir ikke overskredet mer enn 7 ganger i løpet av ett år.	Målsetningen er endret. Handlingsplan til tiltaksutredningen er oppdatert.	endre til at grenseverdiene ikke overskrider myndighetenes krav.
L1	Evaluere effekt av piggdekkgebyr, som ble innført fra høsten 2017	Lagt fram egen sak om evaluering av piggdekkgebyret. UMU mars 2021.	
L2	Etablering av nye målestasjoner Saxemarka/Schancheholen og Forus/Godeset	Etablert på Schancheholen juni 2018, Vågen juni 2021 i tillegg til Kannik og Våland.	Luftkvalitet følges opp i handlingsplan for luftkvalitet. Tiltakene L1 - L6 videreføres ikke i handlingsplan klima miljø 2022 - 2026
L3	Evaluere tilskuddsordning til innkjøp av rentbrennende vedovner som erstatning for gamle ovner	Tilskuddsordning i perioden 2018-2021, avsluttet etter politisk vedtak.	
L4	Veirengjøring og støvbinding på dager med dårlig luftkvalitet	vis til tiltaksutredningen. Ekstraordinært renhold ved fare for dårlig luftkvalitet (Miljørettet helsevern følger med og varsler veivesenet og for kommunale veier)	
L5	Utrede redusert fart og miljøgrenser mht. effekt på forurensning på definerte veistrekninger	Ble vurdert/utredet av NILU i forbindelse med ny tiltaksutredning men ble ikke inkludert som tiltak.	
L6	Kampanjer mot tomgangskjøring	Ikke prioritert som tiltak i ny tiltaksplan	

## 10 Miljøgifter i produkter

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
M1	Forbrukerne i Stavanger har kjennskap til miljøskadelige stoffer som finnes i hverdagsprodukter, og til miljøriktige alternativ.	Giftpri hverdag prosjektet ble avsluttet i 2016.	Inkluder temaet i ny nettside + tiltak gjennomføring av informasjonskampanje
M1	Forbrukerinformasjon om miljøgifter i hverdagsprodukter, samordnet med kampanjer knyttet til bærekraftig forbruk og avfallshåndtering	Var tidligere godt dekket av den nasjonale nettsiden erdetfarlig.no. Vil bli fulgt opp gjennom klimastavanger.no / grønne råd.	Videreføres men flyttes til Kommunen som klima- og miljøpådriver.
M2	Informasjon om miljømerkede produkter i intern klima- og miljøplan for Stavanger kommune	<a href="#">Ref. kommunens klima- og miljøhåndbok s. 7.</a>	Videreføres ikke. Utført.

## 11 Forurenset grunn i sjøen og på land

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
MFG 1	Innen 2030 er miljøgiftene fjernet eller dekket over slik at de ikke blir spredt videre. Det er da trygt å spise selvfanger fisk og sjømat fra hele kystområdet rundt Stavanger, slik at sjømatrådene er opphevet.	<a href="https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/forurenset-sjobunn/">https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/forurenset-sjobunn/</a>	
MFG 2	Aktsomhetskartet og krav om tiltaksplan er kjent for ansvarlige personer eller firma som skal sette i gang graving eller byggearbeider i Stavanger, og for alle relevante avdelinger i Stavanger kommune.	<a href="https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/forurenset-grunn/">https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/forurenset-grunn/</a>	
FG1	Gjennomføre risikovurderinger av forurenset sjøbunn	Stavanger kommune har kartlagt forurenset sjøbunn i havneområdene. Forurensningen er størst i Galeivågen, Bangarvågen og ved Jadarholm på Buøy/Hundvåg. Stavanger kommune har fått utarbeidet en tiltaksplan for forurenset sjøbunn i fire havneområder. Arbeidet med fjerning av forurenset sjøbunn i Stavanger inngår i et nasjonalt program som støttes av Miljødirektoratet. Det gis støtte til prøvetaking, risikovurderinger og tiltak i	Videreføres

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		sjøbunn med inntil 75 % av totale kostnader. (ref sak 16/04067-53 UMU 30.09.21)	
FG2	Dekking av forurenset sjøbunn eller andre tiltak i områder hvor dette er påkrevd	Plan for fjerning av forurensete masser i Galeivågen og Jadarholm omfatter mudring i hele tiltaksområdet og frakt av de mudrede massene til bruk i havneutbygging. Massene støpes inn med sement til et byggprodukt som blir element i nytt havnefundament. Derved oppnås gjenbruk av materialer, sikker låsing av giftene i lengre tid enn i deponier, og attraktive arealer for ny næringsvirksomhet.	Videreføres
FG3	Gjøre grunnkartet kjent via nettsider og kontakt med aktuelle instanser internt og eksternt	<a href="https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klime/forurenset-grunn/">https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klime/forurenset-grunn/</a>	Videreføres
FG4	Arbeide for at all grunn/jordmasser som er lett forurenset og som må behandles, blir håndtert regionalt på dertil egnede opplagsplasser	Den som skal bygge eller grave, har plikt til å vurdere om det kan være forurenset grunn i området. Dersom det viser seg at grunnen er forurenset, må tiltakshaveren lage en plan for hvordan forurensningen skal bli håndtert. Kommunen stiller krav og setter betingelser som tiltakshaveren må følge. Det stilles ikke noe krav om at forurensete masser skal håndteres regionalt. Det stilles kun krav til at mottaket som tar imot forurensete masser må ha nødvendig tillatelse til det.	Videreføres
FG5	Følge opp kartlegging av og kontroll med kilder til utslipp av miljøgifter til sjøen	Det gis årlig orientering om status for arbeidet med forurenset sjøbunn og kartlegging av utslippskilder til Utvalg for miljø og utbygging. For 2022 er det aktuelt å søke om midler til tiltaksrettede undersøkelser i Hillevågsvannet, og helst også med nordre del av Hillevågsvannet og vestsiden av bukta ned til Felleskjøpet. Kunnskapsbehovet her drives fram av planer om og pågående store utbygginger. Der er viktig for kommunen å arbeide med å redusere utslipp fra forurensningskilder fra land for å bedre naturkvaliteten og kunne nå mål om bruk av sentrumsnære sjøområder. Ref. sak 16/04067-48 vedlegg 3 UMU 07.04.21.	Videreføres

## 12 Plast på avveie

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
MP1	Forsøpling med plast og avrenning av mikroplast er minimert i Stavanger.		
MP2	Bruk av engangsplass til mat og drikke på serveringssteder i Stavanger er redusert.	Vanskelig å måle. Det kom forbud mot engangsprodukter i plast 03.07.21 og det vil føre til en reduksjon i bruken. Engangsproduktene i plast som ble forbudt er bestikk, tallerkener, sugerør, rørepinner, ballongpinner og bomullspinner, i tillegg til take-away matbeholdere og drikkebegre som er laget av isopor (ekspandert polystyren). Forbudet gjelder også slike produkter dersom de delvis er laget av plast samt engangsprodukter av biobasert og bionedbrytbar plast.	
MP3	Forbrukerne i Stavanger har god tilgang til kunnskap om mikroplast i hverdagsprodukter og om hvordan miljøbelastning fra slike kan unngås	Var tidligere godt dekket av den nasjonale nettsiden erdetfarlig.no. Vil bli fulgt opp gjennom klimastavanger.no / grønne råd.	
P1	Nye kunstgressbaner og gamle baner som er modne for utskifting, skal få miljøvennlig ifyll etter hvert som slike materialer med gode bruksegenskaper blir utviklet.	UMU sak 20/06239-1 februar 2020: Med bakgrunn i best mulig spilleegenskaper, kostnad/nytte, materialgjennbruk, levetid og driftskostnader, anbefales det å velge fortsatt ifyll med SBR granulat på 9-er og 11-bane for breddeport. Det vil bli satt krav til SBR granulat ift. innhold, dokumentert via produktblad. Vedtak på saken: «Det er viktig at vi søker de til enhver tid mest miljøvennlige løsningene. Stavanger skal søke om å bli en forsøkskommune for miljøvennlig kunstgress med mål om å bli den beste og mest fremtidsrettede storbykommunen i Norge. Aktuelle areal for utprøving av nye løsninger lokaliseres.»	Videreføres.
P2	Legge til rette for å minimere avrenningen av mikroplast fra eksisterende kunstgressbaner før disse eventuelt får miljøvennlig ifyll	UMU sak 20/06239-1 februar 2020: Planlagt rehabilitering av 3 baner årlig i perioden 2020 - 2023. Stavanger kommune bruker SBR-granulat som ifyll for kunstgressbanene som rehabiliteres inntil det foreligger et fullgodt alternativ. Når det etableres kunstgress med granulat, skal det samtidig etableres tiltak mot granulatflukt. Omfang av tiltak mot granulatflukt som f.eks. ringmur, gjerde, sluse, rist, børsteanlegg, skilting vil være en del av oppdraget, men kan variere fra bane til bane.	Videreføres.
P3	Innføre forbud mot salg eller bruk av heliumballonger og mot ballongslipp på kommunal grunn i Stavanger, og søke å innarbeide dette i politivedtekt og arrangementshåndbok	Revidering av «Retningslinjer for salg og aktiviteter i byens torg og uterom» er blitt utsatt flere ganger. Hvis forbud mot salg av heliumballonger skal vedtas, er det i dette dokumentet det må tas inn. Utkast foreligger og det er mål om å få den ferdigstilt i 2022. Heliumsforbud blir praktisert.	Videreføres men omformuleres.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
P4	Kontakte serveringsbransjen i sentrum for å se på muligheten for bruk av flergangs- eller biologisk nedbrytbar emballasje til ta-med-mat	<p>Status beskrevet i UMU sak 20/21 (februar 2021) vedr. bruk av flergangsemballasje til mat og drikke i kommunens virksomhet og på arrangement. Dette delprosjektet er foreløpig helt i startfasen. Målet er å få etablert flergangsløsninger for ta-med-mat og -drikke hos flere selgere i Stavanger. Smartby-kontoret er involvert i et prosjekt knyttet til bærekraftig logistikk for hele mat-verdikjeden, og forutsatt administrativ kapasitet er et samarbeid mellom Klima- og miljøavdelingen og Smartby om flergangsemballasje aktuelt. Se også F10</p> <p>Det kom forbud mot engangsprodukter i plast 03.07.21. Engangsproduktene i plast som ble forbudt er bestikk, tallerkener, sugerør, rørepinner, ballongpinner og bomullspinner, i tillegg til take-away matbeholdere og drikkebegre som er laget av isopor (ekspandert polystyren). Forbudet gjelder også slike produkter dersom de delvis er laget av plast samt engangsprodukter av biobasert og bionedbrytbar plast.</p>	Behov for videreføring når engangs i plast er blitt forbudt?
P5	Minne serveringssteder i sentrum om ryddeplikten i henhold til Politivedtekten	Dette er inkludert i kontraktene og det blir påpekt ved avvik.	Videreføres ikke. Tiltaket gjennomføres som en del av ordinær drift.
P6	Informasjonskampanje overfor forbrukere om mikroplast i hverdagsprodukter og hvordan disse kan unngås	Var tidligere godt dekket av den nasjonale nettsiden erdetfarlig.no. Vil bli fulgt opp gjennom klimastavanger.no / grønne råd.	Videreføres
P7	Arbeide for å redusere mengden av plastemballasje, byggeplast m.m. som kommer ut i naturen		Videreføres men omformuleres.

## 13 Radon

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
MR1	Alle bygg som Stavanger kommune eier eller leier, er under tiltaksverdiene for radon på 100 Bq/m <sup>3</sup>	Trinn 1 og trinn 2-målinger gir akseptable verdier i skole- og barnehagebygg. I noen få tilfeller er det noen forhøyede verdier, men der har det blitt gjort eller skal gjøres tiltak med ventilasjon og eventuelt radonvifter. Parallelt med målinger foregår det et pilotprosjekt med permanente smartmålere som skal måle blant annet radon i utvalgte bygg. Foreløpig har dette blitt utplassert på 3 skoler, og skal settes ut på 2 til.	
MR2	Kommunale bygg med vedvarende radonoverskridelser har fått etablert varige løsninger for å unngå at radon siver inn i bygget.	Det skal måles trinn 2 (elektroniske døgnmålinger) av alle bygg med måleverdi over 250 bq/m <sup>3</sup> . Alle verdier under dette vil erfaringsvis ventilasjonsanlegget luften ut. Trinn 2 (elektroniske målinger) måler radonverdi over 7 dager, og viser variasjon fra time til time, og vi kan dermed få informasjon om måleverdi i byggets brukstid. Etter trinn 1 og trinn 2-målinger finner vi akseptable verdier i skole- og barnehagebygg. I noen få tilfeller er det noen forhøyede verdier, men der har det blitt gjort eller skal gjøres tiltak med ventilasjon og eventuelt radonvifter.	
MR3	Kommunens innbyggere kjenner til muligheten for å undersøke radonnivå i boligen, og får informasjon om aktuelle rådgivere ved forespørsel hos kommunen	Informasjon om måling av radon i privatboliger er tilgjengelig på kommunens nettsider <a href="https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/radon-i-stavanger/">https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/radon-i-stavanger/</a>	
R1	Kartlegging og tiltak i skoler og barnehager	Stavanger kommune måler radonnivået i skoler, barnehager, sykehjem og andre formålsbygg rutinemessig hvert femte år. Skoler og barnehager i Stavanger kommune og tidligere Rennesøy og Finnøy kommune er ferdig målt (høsten 2021).	Tiltaket er godt innarbeidet i driften av kommunale bygg. Videreføring vurderes
R2	Kartlegging og tiltak i andre kommunale bygg	Stavanger kommune måler radonnivået i skoler, barnehager, sykehjem og andre formålsbygg rutinemessig hvert femte år. I Rennesøy og Finnøy kommunedel ble trinn 1-måling i skoler og barnehager foretatt sommeren 2021. Eventuelle trinn 2-målinger foretas høst/vinter 2021. For kommunens øvrige bygg er trinn 2-målinger snart ferdigstilt.	Tiltaket er godt innarbeidet i driften av kommunale bygg. Videreføring vurderes
R3	Kreve radondokumentasjon for alle bygg Stavanger kommune leier		Videreføring vurderes
R4	Informasjon til befolkningen om radonmåling og mulige tiltak gjennom avisannonse og nettsider	Informasjon om måling av radon i privatboliger er tilgjengelig på kommunens nettsider <a href="https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/radon-i-stavanger/">https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/radon-i-stavanger/</a>	Tiltaket er godt innarbeidet i rutinene. Videreføres ikke som eget tiltak.

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
		Informasjon om måling av radon i privatboliger er tilgjengelig på kommunens nettsider. Avisannonse gjennomføres ikke lenger pga kommunen ikke lenger samarbeider med et fast firma	
R5	Henvise privatpersoner som ønsker å iverksette tiltak mot radon i boligen sin, til firma for utbedring	Informasjon om måling av radon i privatboliger er tilgjengelig på kommunens nettsider <a href="https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/radon-i-stavanger/">https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/radon-i-stavanger/</a> Kommunen har ikke lenger samarbeid med et fast firma.	Tiltaket videreføres ikke.

## 15 Medvirkning og involvering av innbyggerne

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
MI1	Arbeide for økt kapasitet mht. kommunikasjon, med fokus på klima- og miljøkommunikasjon og bistand til fagavdelingene	Kommuneplanens samfunnsdel symboliserer viktigheten av samarbeid, medvirkning og innbyggerinvolvering gjennom stilken i trekløveret: «Kommunen og vi». For å få et enda større engasjement i klima- og miljøarbeidet og for å få aksept for tiltak kommunen innfører er god kommunikasjon internt og eksternt avgjørende og vil bli prioritert i perioden.	Videreføres
MI2	Utarbeide en helhetlig kommunikasjonsstrategi for klima- og miljøspørsmål for Stavanger kommune	Er i gang med ny nettside, klimastavanger.no, men det er ikke etablert en egen kommunikasjonsstrategi.	Videreføres

## 16 Kommunen som miljø- og klimapådriver

ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
K1	Utarbeide klimabudsjett for planperioden, og legge fram årlig klimaregnskap	Klimabudsjett ble lagt fram i Handlings- og økonomiplanen for første gang i 2020. Klimaregnskap legges fram årlig som en del av årsrapport klima og miljø.	Videreføres.
K2	Utrede opprettelse av et klima- og miljøfond, med formål om innarbeidelse i Handlings- og økonomiplanen fra 2019	Klima- og miljøfond opprettet basert på inntekt fra piggdekkavgiften.	Videreføres men ordlyden endres til at det skal fremlegges en sak om fordeling av midler fra fondet.
K3	Innovative anskaffelser: Innkjøpsavdelingen vil søke samarbeid med andre fagavdelinger for å identifisere utviklingsområder, og iverksette arbeid på disse	<ul style="list-style-type: none"> <li>• AI4Cities Dette er en før-kommersiell anskaffelse som innebærer å anskaffe nyskapning. Prosjektets formål er å anskaffe kunstig intelligens til bruk for å redusere CO2-utslipp. Prosjektet er et samarbeid med flere byer i EU. Den første konkurransen er nå gjennomført og konsortiet er i gang med evaluering av tilbudene. Prosjektet er tenkt å vare ut hele året 2022</li> <li>• Elektronisk legemiddelkabinett Et legemiddelkabinett som skal benyttes på blant annet sykehjem, for å håndtere legemidler. Kabinettet skal bidra til pasientsikkerhet og sikker oppbevaring av legemidler. Det vil også gi en systematisering av legemiddelhåndteringen. Det er først tenkt to piloter som skal testes</li> <li>• Kvikktest Testing av nye løsninger for å skape attraktive samlingspunkter med mer. Første kvikktest er gjennomført</li> </ul> <p>I tillegg ble bestillingsløsning for taxireiser ferdigstilt i 2020. Dette er en innovativ anskaffelse av en bestillingsløsning for taxireiser for ansatte i Stavanger kommune. Løsningen skal gjøre det enklere å få en mest mulig miljøvennlig taxireise.</p>	Videreføres
K4	Utarbeide klima- og miljøhandlingsplan for kommunens egen virksomhet	Klima- og miljøplan (håndbok) opprettet men utrulling ble forsinket som følge av covid-19 pandemien i 2020/2021	Planen er utarbeidet. Ordlyd endres til utrulling/opplæring av planen.
K5	Implementere miljøledelse i alle kommunens virksomheter, basert på miljøsertifisering som Grønt flagg eller Miljøfyrtårn	En del av virksomhetene er sertifisert . Informasjon om Miljøfyrtårn (som alle skal bli - ref UMU-vedtak nov 2019) skulle gå hånd i hånd med utrulling av intern håndbok (se K4).	Videreføres.
K6	Utrede opprettelse av miljøpris i regi av Stavanger kommune, og legge fram sak til politisk behandling med perspektiv om første utdeling i 2018	Miljøprisen ble delt ut for første gang i 2020. Prisen gikk da til Rødne for deres elektriske båt Rygerelektra. I 2021 gikk prisen til Stavanger Dykkerklubb.	Videreføres men ordlyden endres til at det årlig skal deles ut en miljøpris.



ID	Tiltak	Status	Videreføring ny plan
K7	Gjennomgang av miljønettverk og -avtaler kommunen er del av for å se på hensiktsmessighet og evt. sterkere engasjement	Stavanger kommune er med i en rekke nettverk og hensiktsmessighet vurderes fortløpende. Miljøavtaler og samarbeidsfora som Stavanger kommune deltar i er inkludert i vedlegg 6 til Klima- og miljøplan 2018 - 2030 og denne vil oppdateres samtidig med revisjon av handlingsplanen. Stavanger kommune gikk ut av Climate KIC høsten 2021.	Videreføres ikke. Vurderes fortløpende.
K8	I forbindelse med den årlige rapporteringen på miljø- og klimaplanen skal det fremlegges en prioritert liste på de 5 viktigste tiltak som kunne vært gjennomført av høyere offentlig myndighet (fylke/stat), og som etter kommunens vurdering ville bidratt sterkest til reduksjon av klimagassutslipp i Stavanger kommune.	Innarbeidet i forbindelse med årsrapporteringen. Inkludert i årsrapport for 2019 og 2020.	Videreføres
K9	Det skal gis en så fullstendig vurdering som mulig av hvordan Stavanger kommune ligger an i forhold til å nå de fastsatte målsetninger om klimagassreduksjoner. I denne vurderingen skal det foreslås eventuelle avbøtende (forsterkede/justerende/ytterligere) tiltak innenfor kommunens eget myndighetsområde. Det kan også gis en vurdering på eventuelle fylkeskommunale eller nasjonale tiltak som ville økt sannsynligheten for at Stavanger kommune nådde fastsatte målsetninger.	Innarbeidet som en del av årsrapport og klimabudsjett.	Videreføres ikke som eget tiltak. Er inkludert som en del av årlig klimabudsjett og årsrapport klima- og miljø.
K10	Vurdere egen støtteordning for huseiere som ønsker å etablere solcelleanlegg på eget bygg.	Vurdering utført. Huseiere får slik støtte fra Enova og det kan dermed ikke være en kommunal støtteordning i tillegg. Det vurderes støtteordninger til borettslag- og sameier og landbruket. Tiltak inkludert under Energi.	Videreføres ikke her.